ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
**Навчально-науковий інститут
менеджменту, економіки та фінансів**

Кафедра менеджменту

Пономарук Сергій Андрійович

Кваліфікаційна робота

на тему: **«Управління інноваційною діяльністю організації»
(на прикладі ТОВ «Агро-Надросся»)**

ГрупаТУбц-12-20-$Б_1$УБ(4,6здс)
Спеціальність: 073 Менеджмент
Спеціалізація: Економіка та управління бізнесом
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Дипломна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів, текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ С.А. Пономарук
(підпис) (прізвище та ініціали)

Науковий керівник
Кандидат економічних наук, доцент _____ Р.П. Задорожна
(посада, науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (прізвище та ініціали)

Допущено до захисту в ЕК
Завідувач кафедри
Д.е.н., професор _____ І.І. Каліна
(посада, науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (прізвище та ініціали)

Київ 2025 р.

АНОТАЦІЯ

Пономарук С.А. «Управління інноваційною діяльністю організації» (на прикладі ТОВ «Агро-Надросся») – кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «Бакалавр» за спеціальністю «Менеджмент», спеціалізація «Економіка та управління бізнесом». – ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» Навчально-науковий інститут менеджменту, економіки та фінансів.

Сучасні аграрні підприємства стикаються з потребою модернізації та впровадження інновацій для підвищення своєї ефективності та конкурентоспроможності. Це включає використання новітніх технологій, агротехніки, цифрових інструментів і методів ведення сільського господарства, що дозволяють знижувати витрати, підвищувати врожайність, зменшувати вплив на навколишнє середовище та забезпечувати сталий розвиток.

Метою дипломної роботи є розробка рекомендацій щодо удосконалення управління інноваційними процесами в аграрному підприємстві з метою підвищення ефективності його функціонування, конкурентоспроможності та сталого розвитку.

Предметом дослідження дипломної роботи є процеси та методи управління інноваційною діяльністю в аграрних підприємствах, а також оцінка впливу інновацій на ефективність виробничих, організаційних та маркетингових стратегій підприємств аграрного сектору.

Об’єкт дослідження – Товариство з обмеженою відповідальністю «АГРО-НАДРОССЯ».

Ключові слова: інновація, інноваційність, інноваційний розвиток, аграрна сфера, сільськогосподарське підприємство, біотехнології, Blockchain, економічний ринок, конкурентоспроможність, інвестиції, рентабельність, інформаційні технології, цифровізація.

ABSTRACT

Ponomaruk S.A. “Management of innovative activities of an organization” (using the example of Agro-Nadrossya LLC) – qualification work in the form of a manuscript.

Qualification work for the degree of “Bachelor” in the specialty “Management”, specialization “Economics and Business Management”. – PrJSC “Higher Education Institution “Interregional Academy of Personnel Management” Educational and Scientific Institute of Management, Economics and Finance.

Modern agricultural enterprises are faced with the need to modernize and introduce innovations to increase their efficiency and competitiveness. This includes the use of the latest technologies, agricultural machinery, digital tools and methods of agricultural management, which allow reducing costs, increasing yields, reducing environmental impact and ensuring sustainable development.

The purpose of the thesis is to develop recommendations for improving the management of innovative processes in an agricultural enterprise in order to increase the efficiency of its functioning, competitiveness and sustainable development.

The subject of the thesis research is the processes and methods of managing innovation activities in agricultural enterprises, as well as assessing the impact of innovations on the effectiveness of production, organizational and marketing strategies of enterprises in the agricultural sector.

The object of the research is the Limited Liability Company "AGRO-NADROSSYA".

Keywords: innovation, innovativeness, innovative development, agricultural sphere, agricultural enterprise, biotechnology, Blockchain, economic market, competitiveness, investments, profitability, information technologies, digitalization.

ЗМІСТ

ВСТУП……..…….5

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНІСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ……...…10

1.1. Характеристика та особливості інноваційної діяльності аграрних компаній сучасних умовах……..……10

1.2. Сутність інноваційних процесів в роботі аграрних компаній……...18

1.3. Механізм розробки стратегії інноваційного розвитку аграрної компанії……...26

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНА ТА ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТОВ «АГРО-НАДРОССЯ»…….…….……31

2.1. Загальна характеристика ТОВ «АГРО-НАДРОССЯ»…….……..31

2.2. Аналіз менеджменту ТОВ «АГРО-НАДРОССЯ» і організація інноваційної діяльності в компанії……..……..…….35

2.3. Аналіз фінансових показників діяльності ТОВ «АГРО-АДРОССЯ»….41

РОЗДІЛ 3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АГРО-НАДРОССЯ»……...…….50

3.1. Основні тренди розвитку інноваційної діяльності аграрної компанії…..50

3.2. Впровадження технологій діджиталізації у роботу ТОВ «АГРО-НАДРОССЯ»……53

ВИСНОВКИ……63

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ……66

ДОДАТКИ……...78

ВСТУП

Актуальність теми обумовлена кількома важливими економічними, технологічними та соціальними аспектами, що мають значний вплив на розвиток аграрного сектору. Сучасні аграрні підприємства стикаються з потребою модернізації та впровадження інновацій для підвищення своєї ефективності та конкурентоспроможності. Це включає використання новітніх технологій, агротехніки, цифрових інструментів і методів ведення сільського господарства, що дозволяють знижувати витрати, підвищувати врожайність, зменшувати вплив на навколишнє середовище та забезпечувати сталий розвиток.

Враховуючи обмеженість природних ресурсів, зміни клімату, і збільшення попиту на сільськогосподарську продукцію, інновації стають ключовим чинником для забезпечення сталого та ефективного розвитку аграрних підприємств. Важливу роль у модернізації аграрного сектору відіграє цифровізація: використання розумних технологій, інтернету речей (IoT), великих даних (Big Data), аналітики та штучного інтелекту (AI). Управління інноваційною діяльністю передбачає освоєння нових інформаційних технологій, які дозволяють отримувати точнішу інформацію про стан врожаю, ґрунту, полів, а також оптимізувати логістику та управління ресурсами.

Впровадження цифрових технологій і систем автоматизації на аграрних підприємствах може сприяти підвищенню продуктивності, зниженню витрат, підвищенню якості продукції та поліпшенню контролю за процесами вирощування та збирання. З розвитком глобальних ринків та збільшенням попиту на високоякісну та безпечну продукцію виникає потреба у нових підходах до виробництва. Споживачі дедалі більше звертають увагу на екологічність, якість та сталість продуктів, що вимагає від аграрних підприємств застосовувати нові технології та методи, які відповідають вимогам сучасного ринку.

Інноваційні рішення в галузі сільського господарства можуть включати нові сорти культур, новітні методи обробітку землі, інноваційну упаковку, а також вдосконалені способи зберігання та транспортування продукції. Аграрні підприємства стають дедалі більш відповідальними за екологічні наслідки **своєї** діяльності. Інновації, спрямовані на зменшення впливу сільського господарства на довкілля, є важливим напрямом управління інноваційною діяльністю. Важливою частиною цього є застосування екологічно чистих технологій, відновлювальних джерел енергії та методів агроекології, що сприяють збереженню біорізноманіття та поліпшенню стану навколишнього середовища.

Розвиток стійких технологій, таких як органічне землеробство, ресурсозбереження та відновлення земель, має велике значення для забезпечення сталого розвитку аграрного сектору в умовах глобальних екологічних проблем. Інноваційна діяльність дозволяє аграрним підприємствам не тільки оптимізувати виробничі процеси, а й запропонувати нові види продукції, що відповідають вимогам сучасного споживача. Інновації стають фактором, що допомагає підприємствам залишатися конкурентоспроможними на національному та міжнародному ринках. Управління інноваційними процесами на аграрних підприємствах дозволяє створювати унікальні конкурентні переваги за рахунок впровадження нових методів виробництва, нових продуктів або послуг.

Оскільки інновації у сільському господарстві можуть бути пов'язані з високими інвестиційними ризиками, важливим є залучення державної підтримки, яка включає субсидії, гранти, пільгові кредити та інші заходи для стимулювання інноваційних процесів. Держава може сприяти розвитку інновацій, створюючи умови для розвитку наукових досліджень, підтримуючи розробку нових технологій та заохочуючи підприємства до інвестицій в інноваційні рішення.

Підтримка інновацій в аграрному секторі є частиною аграрної політики держави, що сприяє підвищенню ефективності та стійкості аграрних підприємств. Управління інноваційною діяльністю включає в себе розробку

стратегічних підходів до впровадження інновацій, використання нових методів управління, таких як проектний менеджмент або гібридні моделі менеджменту, що дозволяють адаптуватися до змінних умов на ринку та сприяють максимальному ефекту від інновацій.

Впровадження інновацій у виробничі процеси, організаційні структури та маркетингові стратегії є необхідною умовою для підвищення ефективності аграрних підприємств у довгостроковій перспективі. Це питання розглядається в працях низки українських науковців, які досліджують інноваційний розвиток аграрного сектору, роль інновацій у модернізації виробництва та їх вплив на підвищення конкурентоспроможності підприємств. Інновації у виробничих процесах досліджували В. І. Вербицький Н. І. та Дем'яненко, інновації в організаційних структурах аграрних підприємств - Р. І. Остроміцька, маркетингові стратегії та інновації - М. Ю. Савченко та Л. І. Іванова, роль інновацій в сталому розвитку аграрного сектору - О. С. Скидан, інновації у фінансовому управлінні аграрними підприємствами - Н. В. Ковальчук, інституційна підтримка інновацій - Л. І. Шпакова.

Метою дипломної роботи є розробка рекомендацій щодо удосконалення управління інноваційними процесами в аграрному підприємстві з метою підвищення ефективності його функціонування, конкурентоспроможності та сталого розвитку.

Завдання, які можна поставити для досягнення цієї мети:

1. Оцінити сучасний стан інноваційної діяльності аграрних підприємств в Україні та за кордоном.
2. Визначити основні інноваційні процеси, що мають значення для аграрного виробництва.
3. Проаналізувати вплив інновацій на ефективність виробничих процесів, організаційні структури та маркетингові стратегії аграрного підприємства.
4. Дослідити існуючі методи управління інноваційною діяльністю в аграрному секторі.

5. Розробити пропозиції щодо удосконалення управлінських підходів до впровадження інновацій в аграрному підприємстві.

6. Оцінити економічну ефективність запропонованих інноваційних заходів для аграрного підприємства.

Предметом дослідження дипломної роботи є процеси та методи управління інноваційною діяльністю в аграрних підприємствах, а також оцінка впливу інновацій на ефективність виробничих, організаційних та маркетингових стратегій підприємств аграрного сектору.

Об'єкт дослідження – Товариство з обмеженою відповідальністю «АГРО-НАДРОССЯ».

Для дослідження теми було застосовано низку різноманітних **методів**, які дозволяють всебічно охопити всі аспекти цієї проблеми: аналіз і синтез, статистичний метод, метод експертних оцінок, метод порівняльного аналізу, метод кейс-стаді, SWOT-аналіз, моделювання та прогнозування, метод балансу інтересів (stakeholder analysis), метод benchmarking, кількісні методи (економіко-математичне моделювання), інтерв'ю та анкетування, аналіз фінансових показників.

Наукова новизна роботи - комплексне дослідження особливостей інноваційної діяльності аграрних компаній при урахуванні сучасних тенденцій діджиталізації.

Практичне значення роботи: зосередження можливостей для застосування її результатів і підвищення рівня ефективності інноваційної діяльності аграрних компаній у напрямку використання технологій блокчейну та Big Data.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота, відповідно до вимог, що висунуті до кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня складається із таких складових: вступ, три розділи, висновки, список літератури та додатки.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНІСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Характеристика та особливості інноваційної діяльності аграрних компаній сучасних умовах

Загальновідомо, що в сучасних умовах господарювання сільськогосподарське підприємство, незалежно від розміру, форми власності, ринкової орієнтації та профілю виробництва, має функціонувати на основі загальних принципів (організація, планування, контроль, мотивація). Ці принципи відображають досягнення управління за останні десятиліття розвитку бізнес-процесів в аграрному секторі (галузеві, регіональні і світові тенденції змін в аграрному секторі).

Водночас, аналізуючи інноваційну діяльність сільськогосподарських підприємств, виявлено особливості здійснення інноваційної діяльності в сільському господарстві, а саме ті особливості, які зумовлені специфікою праці та життєдіяльності організмів, сезонністю, підвищеними ризиками, характером інновацій та наслідками її впровадження. Слід зазначити, що в аграрному секторі переважають поліпшувальні інновації, які не змінюють асортименту товарної продукції; забезпечується лише зміною якості продукту, який виробляє компанія.

Виділена особливість умов організації інноваційної діяльності сільськогосподарських компаній слабо реагує на вимоги ринкової ситуації, як внутрішньої, так і зовнішньої, не забезпечує розроблення і впровадження нових технологій виробничого процесу. Це, у свою чергу, створює обмеження можливостей використання нових видів обладнання, впровадження штучного інтелекту, покращення якості залученої робочої сили компанії, знання іноземних мов, можливість керування обладнанням за допомогою вже створених технологій, які впроваджуються в господарську практику фермерів,

у вигляді нових сортів рослин, нових порід і видів тварин і птиці, оновлених або повністю нових технологій виробництва в тваринництві та рослинництві, нових видів добрив, засобів захисту рослин , профілактика та лікування тварин і птиці, нові форми організації та господарювання в сільськогосподарських підприємствах [31].

Інновації в аграрній сфері розрізняють за сферою застосування (тваринництво і рослинництво) та за їх видами (таблиця. 1.1.).

Таблиця 1.1.

Напрямки аграрних інновацій та їх класифікація

<table>
<tr><td colspan="2">ВИДИ АГРАРНИХ ІННОВАЦІЙ</td></tr>
<tr><td>РОСЛИННИЦТВО</td><td>ТВАРИННИЦТВО</td></tr>
<tr><td>• технологія «нульовий обробіток», нові види с/г техніки і меліорації;
• технологія точного землеробства, диференційований спосіб внесення добрив GPS-навігацією, нові види добрив;
• нові сорти рослин і гібриди;
• інтегральні методи захисту рослин;
• нові види с/г техніки, система «паралельне водіння»;
• комп’ютеризація систем виробництва;
• координатне внесення засобів захисту рослин;
• оновлення машинного та тракторного парку;
• комп’ютеризація і автоматизація процесів виробництва;
• механізовані елеватори, сховища для овочів і фруктів;
• розвиток мережі транспорту.</td><td>• високопродуктивні породи тварин і птиці;
• процес підігріву води молодняку з використанням альтернативних джерел енергії;
• процес використання біологічного дизелю та біологічного палива;
• запровадження автоматизації системи доїння (тип «ялинка»);
• нові з високим ступенем поживності корми і нові способи заготівлі кормів;
• нове раціонування кормів, використання нових видів комбікормів та харчових біологічних добавок;
• біотехнологічні інноваційні вакцини, засоби для контролю за чисельності ектопаразитів і гризунів;
• тестові системи для контролю якості молока, холодильні і молочні танкери для зберігання та охолодження сировини; методи дезінфекції обладнання</td></tr>
<tr><td colspan="2">Удосконалення маркетингової системи, комп’ютеризація управлінської роботи, кооперація з науковими організаціями і підприємствами, які спеціалізуються на переробці сировини</td></tr>
</table>

Напрями розвитку інноваційних технологій в аграрній компанії можливо показати при допомозі рис.1.1. Важливо звернути увагу на економічні інновації,

інновації в біотехнології, енергозберігаючі інновації. Ці інновації є актуальними сьогодні з позиції виходу держави на світовий ринок із затребуваним товаром світовими споживачами.

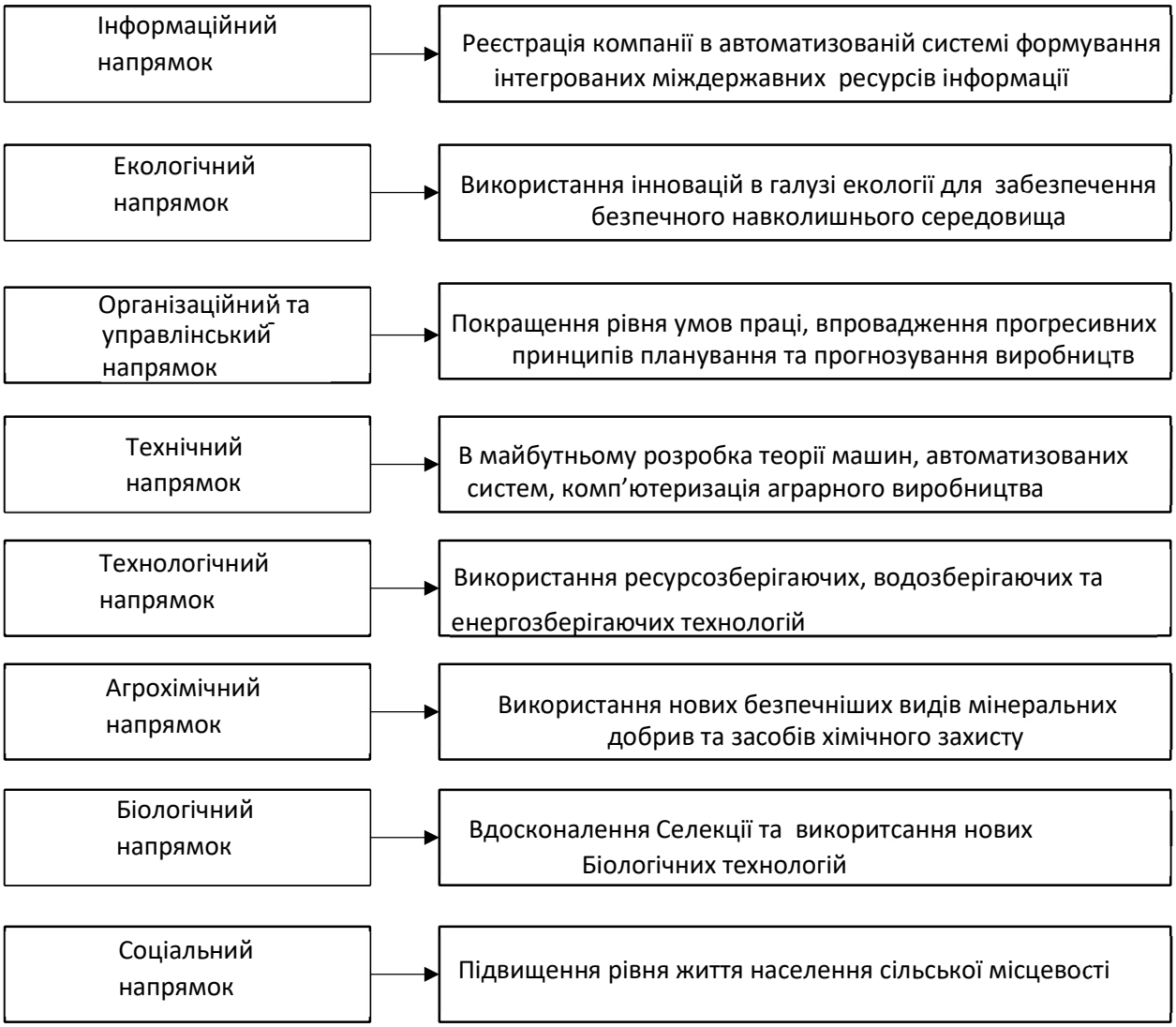

Рис. 1.1 Основні напрямки інноваційного розвитку аграрних компаній
Джерело: [38, 43]

Проаналізуємо кожен з напрямів детально.

1. Агросмарт технології (precision farming):

- Використання передових технологій для точного управління аграрними процесами, зокрема, внесу добрив, поливу та обробки земель.

Застосування GPS-систем, дронів та IoT для моніторингу стану ґрунтів та рослин.

- Використання даних для прогнозування врожайності, поліпшення ефективності використання ресурсів і зменшення витрат.

2. Біотехнології та генетика рослин і тварин:

- Розвиток нових сортів рослин та порід тварин, стійких до шкідників, хвороб, а також до змін клімату. Включає генно-модифіковані організми (ГМО) та біотехнології для покращення врожайності та якості продукції.
- Розробка біопрепаратів для захисту рослин і підвищення їх здоров'я.

3. Автоматизація та роботизація:

- Впровадження роботів для виконання різних аграрних задач, таких як збір врожаю, садіння, обробка ґрунту та інші. Автоматизовані системи дозволяють знижувати трудові витрати і підвищувати ефективність.
- Використання безпілотних літальних апаратів (дронів) для моніторингу стану посівів, аналізу здоров’я рослин, збору даних про погодні умови.

4. Інтелектуальні системи для управління виробництвом:

- Впровадження програмного забезпечення та аналітичних платформ для управління всіма етапами аграрного виробництва — від планування до реалізації продукції. Ці системи використовують дані про погоду, ринки, стан ґрунтів та врожайності для оптимізації агробізнесу.
- Розробка платформ для моніторингу та контролю енергоспоживання, водозабезпечення, ресурсів.

5. Енергоефективність і відновлювальна енергетика:

- Впровадження сонячних панелей, вітрових турбін та біоенергетичних установок для зниження енергетичних витрат в аграрному секторі.
- Використання відновлювальних джерел енергії для забезпечення сталого виробництва.

6. Зелені технології та сталий розвиток:

- Інновації, спрямовані на скорочення впливу сільського господарства на навколишнє середовище, зокрема за допомогою органічного землеробства, переробки відходів та збереження біорізноманіття.
- Впровадження технологій для зменшення викидів парникових газів та ефективного використання водних ресурсів.

7. Цифровізація і використання великих даних:

- Використання великих даних та аналітики для створення моделей прогнозування та оптимізації виробничих процесів. Це включає аналіз кліматичних змін, ринкових трендів та поведінки споживачів для поліпшення управління виробництвом.
- Розвиток платформ для електронної комерції, що дозволяють аграріям продавати свою продукцію безпосередньо кінцевому споживачу.

8. Розвиток логістичних технологій:

- Впровадження інновацій у сфері логістики, зокрема використання автоматизованих складів, безпілотних вантажівок та сучасних систем для відстеження доставки продукції, що знижує витрати та покращує терміни доставки.

9. Інновації у фінансуванні та маркетингу агробізнесу:

- Розвиток нових моделей фінансування аграрних компаній, таких як аграрні краудфандингові платформи або агробонди. Це дозволяє фермерам залучати капітал безпосередньо від інвесторів.
- Застосування цифрових технологій для просування агропродукції на ринку, зокрема через платформи електронної комерції, що дозволяє аграріям розширювати ринки збуту та підвищувати доходи.

Інноваційний розвиток аграрних компаній дозволяє не лише збільшувати ефективність виробництва, але й забезпечувати сталий розвиток і збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь.

Як зазначалося, розвиток інновацій в діяльності сільськогосподарських підприємств направлений на перехід від одного якісного стану до другого. На сам перехід впливає низка факторів мікросередовища і макросередовища, в

якому знаходиться суб'єкт господарської діяльності (рис. 1.2). Фактори поділяють на технологічні, наукові, технічні, організаційні, управлінські, інформаційні, комунікаційні, політичні, правові, економічні та географічні. Сила впливу цих факторів у кожному окремому періоді зміна. Загальну тенденцію їх впливу визначає платоспроможність споживачів і сприйняття конкурентної позиції лідера (challenger, follower, nicher), необхідність отримання прибутку для забезпечення сталого розвитку підприємства [16].

Рис. 1.2 Основні фактори впливу на інноваційну діяльність аграрного підприємства. Джерело: [7]

Ситуація з активізацією інноваційної діяльності досліджується теоретиками і практиками. Висловлюють думку про причини недостатнього розвитку інноваційних процесів в аграрному секторі, а саме низький

інноваційний потенціал фермерських господарств або неефективне його застосування, відсутність інноваційної інфраструктури для комерціалізації інновацій в аграрному секторі, недостатній розвиток механізму організаційно-економічного змісту, необхідні для державної підтримки, спроби розширення використання фермерами інновацій у своїй господарській діяльності [26].

Ринкові умови економіки спонукають сільськогосподарські підприємства до використання інновацій. Поступово формується розуміння того, що інновації у вигляді нових сортів рослин, порід тварин і птахів, нових видів добрива і захисту рослин, тварин тощо призводять до кращих результатів бізнесу, додають стабільності ринку та отримують комерційну вигоду.

Серед зазначених напрямків перспективного розвитку інноваційних процесів у сучасних умовах, враховуючи складності глобального, регіонального і національного рівнів, головне значення має створення потрібних інноваційних структур. Наступний за значимістю персонал, який займається впровадженням інновацій у господарську діяльність. Їх навчання вимагає великих мотиваційних зусиль. Третій - це напрям, який пов’язаний із розробкою і збутом державних програм стимулювання розвитку пілотних аграрних проектів на рівнях регіонів, їх використання на ключових світових ринках. Для активування інноваційної діяльності в аграрному секторі актуальним стає створення доступу до національних інформаційних баз і ресурсів ринку аграрних інновацій [46].

Напрям, пов’язаний із залученням венчурного капіталу як рушійної сили інноваційного бізнесу, що створює умови залучення фінансових ресурсів на ризикованому початковому етапі проекту інновацій [42].

Для створення передумов для активізації інноваційної діяльності в аграрному секторі необхідно створювати наукові парки, агротехпарки, бізнес-інкубатори за прикладом передових країн у цій галузі, таких як Індія і Японія. Як радять експерти, просто копіювати інновації, які зарекомендували себе в іншій країні, в інший період розвитку, на другому етапі розгортання науково-технічного прогресу, недоречно. Їх необхідно вивчити і адаптувати до

середовища, часу, потреб тощо. Такий підхід захистить від недоліків моделювання інноваційних процесів на рівні конкретної сільськогосподарської компанії. Просте використання попереднього іноземного досвіду у вітчизняну практику господарської діяльності не дає кращої результативності. Очевидно, що прискорений розвиток інноваційної діяльності аграрних компаній потребує використання нових знань, масштабування і тиражування досягнень вітчизняної і зарубіжної аграрної науки, їх адаптування до конкретних умов господарської діяльності, освоєння їх у виробничий процес. Зрозуміло, що ключова роль у інноваційному процесі належить науці та бізнесу, а саме розробці і аналізу нормативних та правових актів [13].

Прискорення розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, а згодом і ріст їх ефективності потребує реалізації низки заходів з метою стимулювання надходжень коштів з бюджету та коштів іноземних інвесторів [15].

У підсумку, хочу зазначити, що для сприяння активізації інноваційної діяльності сільськогосподарської компанії важливо визначити фактори, які мають позитивний вплив на її розвиток. На мою думку, це розвиток інноваційної структури, аналіз потреб цільового економічного ринку, формування джерел фінансування для нових ідей, залучення необхідного професійного персоналу. Крім того, менеджмент компанії має бути гнучким, мобільним та інноваційно орієнтованим. Організація і керівництво інноваційним розвитком сільськогосподарського підприємства має опиратися на наявності необхідної інформаційної бази. Потрібно прискорити перехід від традиційного виробничого процесу з використанням застарілої техніки і технологій, подолати консерватизм ієрархічних принципів організаційної структури, байдужість менеджменту до впровадження інноваційних технологій [40].

Важливим на сьогодні є задоволення потреби в таких послугах, як централізований збір і надання інформації про наявність інноваційних продуктів, формування каналів провадження інноваційної інформації,

концентрація ресурсів фінансування і створення механізмів їх залучення на інноваційні цілі, накопичення баз даних про фахівців в інноваційній сфері, підготовку кадрів, можливість їх залучення на договірній основі [29].

З метою подолання чинників, які зменшують темп розвитку інноваційних процесів в бізнесовій діяльності аграрних компаній слід скористатися послугами посередників інноваційних структур, які здатні виконувати функції впровадження інноваційних технологій, вивільняючи таким чином час працівників для основної їх роботи [37].

1.2. Сутність інноваційних процесів в роботі аграрних компаній

Сучасний етап розвитку аграрного сектора економіки держави тісно пов'язаний з подіями, які відбуваються в державі (воєнний стан, втрата земель, придатних для ведення сільського господарства, непридатність звільнених земель тощо) і у світі, зміна конкурентного середовища, посилення тиску з боку країни-агресора, невизначеність у придбанні сільськогосподарської продукції по причині блокування морських торговельних шляхів, через підвищення вартості логістичних послуг тощо. Підтримка з боку країн Європейського Союзу як загалом періодично дає труднощі, по де-куди і блокує просування сільськогосподарської продукції до посередників і споживачів, мета яких - перепродаж і одержання прибутку від цих операцій [38].

Вищенаведене говорить про те, наскільки важливим є пошук методів росту конкурентоспроможності і ефективності аграрних підприємств для забезпечення високих темпів економічного росту їх компаній.

У ситуації, яка склалася під впливом факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, рентабельне управління сільськогосподарськими підприємствами може бути забезпечено, як стверджують фахівці, за рахунок існуючих резервів активізації інноваційного процесу у межах виробничо-технічного, технологічного та кадрового потенціалу. При цьому важливо

з’ясувати суть значущості наслідків впровадження тих чи інших інновацій. Так як інновації – це не лише кращий підсумок, а й додаткові затрати, ризики, втрати, симптоми психологічного розладу, зневіра в ефективність і доцільність управління.

Як висновок, інновації повинні базуватися на таких теоретичних концепціях, які дозволяють прийняти рішення про перехід до ведення підприємницької діяльності на інноваційній основі.

Дослідники щодо застосування інновацій у сільському господарстві самі стикаються з труднощами, дискусіями, різним баченням чи представленням результатів. Але в більшості ситуацій фахівці звертають увагу на забезпечення конкурентних переваг сільськогосподарських товаровиробників на основі використання у виробництві нової техніки, сучасних, оновлених чи адаптованих до змін технологій – як базової основи відтворення сільського господарства. Надано рекомендації щодо вирощування нових видів рослин, тварин, виробництва біологічного гумусу, органічних добрив за новими технологіями, тобто робиться наголос на складові біотехнологій. А також пропонують до впровадження нетрадиційні форми організації бізнесу, які також є ознакою процесу модернізації господарювання в аграрному секторі [6].

Узагальнюючи існуючі визначення, стверджую, що:

- система заходів, спрямована на проведення науково-дослідних, проектних, технологічних видів робіт та освоєння нової чи відносно нової техніки і технологій, випуск оновленої номенклатури товарів, зміни в організації діяльності, її плануванні, мотивації, контролі виробництва або управління - інноваційні процеси, які відбуваються в компанії сільськогосподарського спрямування;

- розвиток інновацій – не щось інше, як процес якісної зміни чи оновлення сільськогосподарського підприємства як функціонуючого суб’єкта, зміна його конкурентної позиції на ринку в бік зміцнення, створення умов для конкурентоспроможності, покращення його ринкової позиції на ринках, створення передумов для безпеки і стабільності, насамперед фінансових,

кадрових, технічних, технологічних, екологічних тощо, використовуючи існуючий потенціал;

- інноваційну діяльність сільськогосподарського підприємства прив'язують до дій персоналу компанії, вважаючи її джерелом ідей у сфері інноваційної техніки, технологій, маркетингу, реалізації, удосконалення організаційної структури менеджменту тощо. Є й інші підходи до визначення цього значення. На рівні сільськогосподарського підприємства інноваційна діяльність розглядається як рушійна сила, основа інноваційного розвитку країни, що характеризується рівнем її конкурентоспроможності на світовій арені. Слід наголосити, що сільськогосподарські підприємства, особливо в нашій державі, мають важливе значення в стратегічному плані для держави, забезпечуючи фінансову і продовольчу безпеку країни [7].

Літературні джерела формують уявлення про рівні конкурентних переваг, що забезпечують екстенсивні інноваційні процеси в аграрних компаніях.

Таким чином, перший рівень конкурентоспроможності сільськогосподарських компаній формується за рахунок надлишку основних ресурсів: землі, праці, капіталу. Другий забезпечується інвестиційною діяльністю, а третій забезпечується інноваціями різного типу (нова продукція, обладнання, технології, форми господарювання тощо) [3].

Таким чином, роблю висновок, що побудова інноваційних процесів у сільськогосподарських підприємствах включає перехід на нові агротехнології, освоєння виробничих процесів нових товарних категорій, розробку нових підходів до організації біологічних перетворень і виробництва в рамках операційної діяльності компанії, використання нових інструментів управління, освоєння нових ринків чи сегментів збуту сільськогосподарської продукції, виробленої на продаж. Як бачимо, всі перелічені види діяльності ведуть до зміни мікросередовища самої компанії, залучення нових виробничих, збутових і менеджерських ресурсів. Це в кінцевому результаті забезпечує в майбутньому розвиток сільськогосподарської компанії, сприяє її динамічному саморозвитку,

зміцнює конкурентні позиції на ринку, змінює позицію на старому ринку реалізації, сприяє пошуку нових ринків збуту [8].

У Законі України «Про інноваційну діяльність» подано ширше трактування суті інноваційних процесів, які відбуваються в діючих сільськогосподарських компаніях. Там показано, що процеси інноваційної діяльності в умовах ринку завжди направлені на комерціалізацію результату наукового дослідження і розробки, яка забезпечує розвиток виробничих процесів конкурентоспроможної продукції підприємства [22].

При можливості просування сільськогосподарської продукції на нові легалізовані ринки збуту, де висуваються високі вимоги до якості продукції, у цьому контексті інноваційний процес - це послідовна зміна результатів виробництва, реалізації та управління, яка спрямована на залучення і комерціалізацію результату саме таких розробок, які потрібні для розширення і

З огляду на вищевикладене, результати впроваджень інноваційних технологій у роботу сільськогосподарських підприємств повинні мати:

- плановий ритм виробничо-збутових операцій і управлінських рішень;

- збільшення обсягу поліпшення якості, посилення конкурентоспроможності продукції;

- підвищення рівня рентабельності, ефективності господарської діяльності;

- посилення рівня соціальної відповідальності сільськогосподарських компаній [50].

Відповідність вимогам розвинених ринків, наприклад європейського, приведе до інтенсивного розвитку сільськогосподарських компаній на основі модернізованого технологічного процесу, розширення асортиментних ліній старих товарів, оновлення нового асортименту продукції і послуг, оновлення методології ведення аграрного бізнесу.

Науковці застерігають аграріїв, що запуск інноваційного процесу у виробничий процес, збут та менеджмент сільськогосподарським підприємством вимагає залучення цілого комплексу заходів, технологій, обладнання, фінансів,

кадрів, які в сукупності дадуть бажане перетворення у сфері виробництва, продажу і управління. Перебіг інноваційних процесів повинно коригуватися відповідно до загальної стратегії компанії. Крім того, служби менеджменту повинні розробляти власну систему критеріїв, показників і методологію їх використання для економічної, соціальної і екологічної оцінки рівня ефективності інноваційних процесів на підприємстві.

Фахівці наголошують про необхідність доцільності оцінки впливу окремих інноваційних процесів на загальний рівень ефективності сільськогосподарського підприємства. Аргументується це наступним чином: витрати на інноваційний процес завжди значні, і вони носять сезонний характер, тому необхідно розробити спеціальну методику прийняття рішення про економічну, соціальну, екологічну доцільність впровадження інновацій у виробництво, процеси збуту управління [49]

Важливо мати на увазі, що інноваційні процеси посідають одне з головних місць серед усіх бізнес-процесів сільськогосподарського підприємства. Це пояснюється тим, що саме вплив інноваційних процесів на окремі ділянки цінового ланцюжка формує величину реальної ціни, яка відповідає вартості, яку потенційні споживачі готові платити за товар, що яка відповідає їх реальна платоспроможній можливості.

Зауважимо, що справді новостворені цінові ланцюжки в аграрному секторі формуються внаслідок впливу на виробничі процеси технологічних змін і інновацій, які пов’язані з оновленням складових виробництва, новим обладнанням, якісною сировиною та більш широким функціоналом вартості нового товару, виготовленого на замовлення для відродженого чи відновленого реального попиту на продукцію. Працює принцип, що той, хто керує ціновим ланцюжком, диктує пропорцію розподілу створеної доданої вартості між окремими ланками ланцюжка. Тобто той, хто використовує інновації, має більшу комерційну вигоду. Та на практиці, на жаль, ми стикаємося з порушенням принципів справедливості в логістичному ланцюжку – частка сільгоспвиробника менша за частку промоутера сільгосппродукції. Трейдери

отримують більшу вигоду від впровадження аграрної інновації, ніж сільськогосподарські виробники [5].

Тому менеджмент інноваційних процесів має бути законодавчо захищеним, обґрунтованим, раціональним, економним з точки зору використання ресурсної складової потенціалу виробництва, а також бути ефективним інструментом для досягнення стратегічної мети компанії, визначеної в довгостроковій програмі розвитку аграрної компанії. На рисунку 1.3. зображено уявлення взаємозв'язку інноваційних процесів, що відбуваються на території сільськогосподарського підприємства, з відображенням елементів ланцюжка вартості його структури в бізнес-процесі сільськогосподарської компанії як суб'єкта господарської діяльності [22].

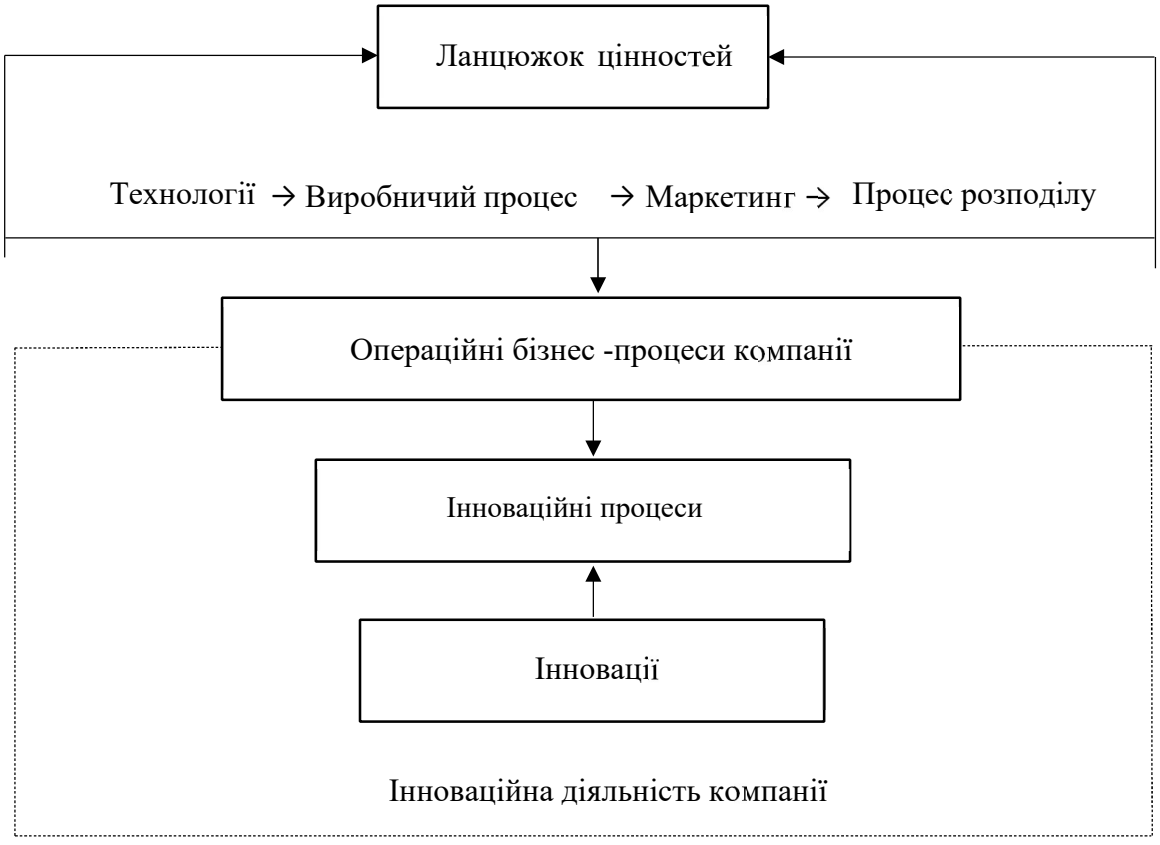

Рис. 1.3 Місце інноваційних процесів у процесі господарювання аграрних компаній

Слід зазначити, що експерти з управління вважають, що ланцюжок цінностей сільськогосподарської компанії практично складається зі специфічних інноваційних процесів, які виходять за межі внутрішнього виробничого процесу та доповнюються додатковими матеріальними та нематеріальними затратами, які не виникають передбачувано і мають вплив на основну та додану вартість продукту, який просувається через канали реалізації [21].

Розуміючи під інноваційним процесом процедуру використання оновленого або суттєво вдосконаленого виробництва товарів, за яку покупці готові платити, чи істотно змінені технології, чи використання нового устаткування, чи вдосконаленого програмного і інформаційного забезпечення, стає очевидним, що результат з перерахованих нововведень буде комерціалізація всіх реалізацій. Водночас, при врахуванні наведеного уточнення, не суттєві зміни чи покращення у збільшенні обсягу виробництва і надання послуг, вплив коливань ціни і сезонних чинників на фінансові показники, в результаті управління не вважаються реальними елементами інноваційних процесів, властивих сільськогосподарському підприємству [15].

При умові, що інноваційний процес охопить всі етапи створення нового продукту - від ідеї до розгортання виробничого процесу нового товару, ідея товару, технологія, послуги впроваджується в бізнес-практику і робить значний вплив на прибутковість, рентабельність, є продуктом інновації. Інновація, яка була впроваджена і забезпечила комерційний прибуток, дала переваги над конкурентами, покращила позиції на ринку, забезпечила фінансову стабільність і створила основу для подальшого розвитку компанії.

Підсумовуючи теоретичну роботу, зазначу таке:

- умови реального господарської діяльності сільськогосподарських підприємств (воєнні дії в країні, потреби безпеки продовольства держави, фінансові можливості аграрного сектору в контексті кон'юнктури світового продовольчого ринку, наявність екологічних умов ведення сільського господарства та розвитку тваринництва, фермерства, накопичений досвід у

сфері екологічної культури, доступ до ресурсів світового ринку, технології сільського господарства тощо), позитивні фактори, кадрові ресурси, такі як традиції, які успадковані від попередніх поколінь, український менталітет фермера-аграрія, загалом, сприяють поширенню інтенсифікації інноваційних процесів в аграрному секторі економіки держави і водночас створенню та впровадженню системи стимулювання такої діяльності через спеціальні механізми, відомі як пільгове оподаткування і кредитування, грантова, проектна та інформаційна допомога;

- за змістом і функціями процес інновацій, що розгортається на території сільськогосподарського підприємства, потрібно розглядати як систему послідовних дій інтелектуального характеру і професійної етики людини, яка забезпечує зростання капіталу виробництва, щоб створити додаткову вартість, збільшити собівартість виробленого кінцевого товару, розширити ринкові можливості, збільшити ринкову частку на цільовому ринку з гарантіями продажу споживачеві, зацікавленому в товарі;

- особливостями інноваційних процесів є їх прив'язаність до біологічних перетворень в сфері рослинництва і тваринництва та забезпечення тривалого використання в майбутньому;

- сільськогосподарські підприємства мають об’єктивну змогу впровадити інновації в рамках інноваційних процесів, які в кінцевому підсумку дають нову якість модернізованого продукту, необхідної для динамічного і мінливого продовольчого ринку (вітчизняного, регіонального або глобального);

- нові знання є основою для впровадження нових методів, підходів і принципів у операційну діяльність інноваційно-активної аграрної копанії, запорукою отримання економічного, екологічного і соціального ефекту, формування унікальної конкурентної переваги, яка є довгостроковою і якісною, фіксованою на існуючого споживача [9].

1.3. Механізм розробки стратегії інноваційного розвитку аграрної компанії

Сьогодення господарювання в аграрному секторі України ставлять перед кожним сільськогосподарським підприємством питання, як максимально ефективно забезпечити свою діяльність. Відповідь знаходять швидко: завдяки механізмам і інструментам, що забезпечують стабільний чи зростаючий попит на товар, який просувається на ринок, незалежно від його правового статусу – вітчизняного чи іноземного. Саме цей підхід до способу виживання, розвитку і розквіту виробничої діяльності сільськогосподарського підприємства призводить до розуміння факту, що лише нові інновації є ключовими факторами конкурентної боротьби, потужним методом для забезпечення стійкості та прибутковості діяльності, а тому потрібно розробити інноваційну стратегію компанії з урахуванням наявного теоретичного і практичного досвіду в цій роботі.

Розробка стратегії інноваційного розвитку проводиться поетапно, у відповідності до механізму, який зображений на рисунку 1.4. [19].

За змістом першим етапом розробки стратегії є формування загальних засад і стратегічних цілей інноваційного розвитку сільськогосподарського підприємства. Наукова література зі стратегічного управління компанією розкриває підхід, згідно з яким основний принцип формування інноваційного розвитку, а в нашому випадку сільськогосподарського підприємства, - це виявлення основних напрямків інноваційної діяльності, аналіз реального стану мікро- та макросередовища сільськогосподарського підприємства та оцінити вплив окремих факторів на інноваційний розвиток сільськогосподарського підприємства, проаналізувати діючу на даний момент стратегію розвитку сільськогосподарського підприємства і визначити можливість її зміни, у відповідності з інноваційними пріоритетами компанії в перспективі [14].

Перший етап пов’язаний із прийняттям ряду рішень стосовно технологічного вибору, вибору і реалізації інноваційної технології, термінів

виведення інноваційного товару на ринок, обсягів інвестицій, вибраної пріоритетної технології розвитку на основі фундаментальних і прикладних досліджень у сфері агробізнесу.

Рис. 1.4 Етапи розробки стратегії інноваційного розвитку аграрної компанії Джерело: [17]

Другий етап розробки стратегії інноваційного розвитку сільськогосподарського підприємства - це аналіз економіко-інноваційного стану компанії. Особливістю даного етапу є з вибір критеріїв ефективності управління і виявленням готовності самого сільськогосподарського підприємства до впровадження інновацій [32]. На практиці критерії оцінки економіко-фінансового стану підприємства – це такі показники:

- показник рентабельності існуючих активів компанії;

- показник коефіцієнту абсолютної ліквідності підприємства;

- показник економічного росту;

- темпи економічного росту [18].

Стосовно змісту третього етапу, який пов'язаний з діагностикою впливу факторів існуючого внутрішнього і зовнішнього середовища, зазначу наступне: тут визначається межа впливу на нього факторів, що можуть перешкоджати інноваційній діяльності компанії, зміна стійких у попередній період економічних інтересів і пріоритетів на інші, нетрадиційні, як сільськогосподарського підприємства в цілому, так і окремих його складових [2].

Четвертий етап даного процесу має на меті визначити альтернативи розвитку, розробити ряд тактичних планів, що дадуть умови для реагування на загрози технологічного характеру і використання та виявлення нових можливостей подальшого розвитку потенціалу сільськогосподарського підприємства. Такий підхід здатний забезпечити взаємозв'язок і взаємодоповнюваність інноваційної стратегії з іншими функціональними системами аграрної компанії, таких як: виробництво, збут, фінансами та персонал [3].

П'ятий етап розробки стратегії пов'язаний з розрахунком важливих економіко-фінансових показників діяльності сільськогосподарського підприємства, які у своїй сукупності дають можливість провести оцінку ситуації з позицій можливості проводити доцільності впровадження запланованих інноваційних заходів [26] .

Наступний крок - впровадження розробленої інноваційної стратегії розвитку сільськогосподарської компанії, яка передбачає в подальшому саморозвиток побудованої моделі [4].

Нарешті, важливо оцінити досягнутий ефект від впровадження нововведення, виявити похибки наміченої стратегії, зробити висновок і внести корективи в господарську діяльність сільськогосподарського підприємства. Останній етап у рамках аналізу має завдання постійного і систематичного

моніторингу процесів інноваційних змін для оцінки контролю і прогнозування результатів інноваційного розвитку компанії. Аналіз охоплює різні види діяльності підприємства, а саме: перевірка дотримання графіків впровадження інновацій, економічний розрахунок, контроль повноти поставлених завдань, оцінка ступеня задоволеності запитів клієнтів, вимог постачальників, дотримання стандартів, які висунуті фінансовими установами та потенційними інвесторами інвестиційного проекту [34].

Поетапне вирішення завдань стосовно інноваційного розвитку безперечно сприяє інтенсифікації процесів розвитку асортименту товарів та технології їх виробництва. І при цьому будуть створені умови для виходу компанії на більш високий етап свого розвитку, етап стійкого, якісного розвитку, якісного росту. У свою чергу це сприятиме швидкому адаптуванню до змін середовища економічного ринку та дасть можливість компанії пристосуватися до нових потреб клієнтів, контрагентів і конкурентів [27].

Потрібно чітко розуміти, що розвиток виробництва з використанням інновацій будь-якого сільськогосподарського підприємства визначається не лише потребами ринку, станом ринкової ситуації, а й рівнем наявного, реального інноваційного потенціалу компанії. Ефективність використання потенціалу, який має підприємство, залежить від його менеджменту. Тому особливо важливо, щоб управління інноваційною діяльністю сільськогосподарського підприємства було на належному рівні і спрямоване на комерційний ефект від впровадження інноваційного процесу.

Викладене ще раз дає можливість переконатися, що реалізація стратегічних цілей сільськогосподарського підприємства грунтується на вибраній стратегії інноваційного розвитку. Стратегія інноваційного розвитку - це не що інше, як засіб, інструмент загального управління для врахування можливостей компанії в реальному часі, якими вона володіє.

Тому слід позитивно сприймати думки фахівців як теоретиків, так і практиків про те, що інноваційна стратегія сільськогосподарського підприємства повинна бути направлена на використання, насамперед, вже впроваджених базових інновацій. Вони в перспективі дозволять сільськогосподарському підприємству опанувати розвиток нових видів продукції, а разом з тим і нових технологічних принципів виробничого процесу.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЙНА ТА ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТОВ «АГРО-НАДРОССЯ»

2.1. Загальна характеристика ТОВ «АГРО-НАДРОССЯ»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Агро-Надросся» - сільськогосподарське підприємство, основним видом діяльності якого є вирощування зернових та технічних культур, зберігання сільськогосподарської продукції та її реалізація на внутрішньому і зовнішньому ринку України. Основна інформація про ТОВ «Агро- Надросся» показана в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основна інформація про ТОВ «Агро- Надросся»

Повна назва юридичної особи	Товариство з обмеженою відповідальністю «Агро-Надросся»
Скорочена назва	ТОВ «Агро- Надросся»
Код ЄДРПОУ	39527741
Дата реєстрації	03 грудня 2014 року
Уповноважена особа (директор)	МАЛИК ДМИТРО АНАТОЛІЙОВИЧ
Розмір статутного капіталу	4 000,00 грн.
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Юридична адреса	Україна, Київська обл., Білоцерківський р-н, село Шкарівка, вулиця Таращанська
Телефон	+380456359862
Види діяльності	Основний: 46.75 Оптова торгівля хімічними продуктами Інші: • 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур • 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин • 46.23 Оптова торгівля живими тваринами • 46.49 Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення • 47.76 Роздрібна торгівля квітами, рослинами, насінням, добривами, домашніми тваринами та кормами для них у спеціалізованих магазинах

Хочу виділити наступні види діяльності:

- вирощування зернових культур: пшениця, ячмінь, кукурудза. Сільськогосподарське підприємство ТОВ «Агро- Надросся» використовує новітні аграрні технології з метою отримання високого та стабільного врожаю високої якості;

- вирощування технічних культур: соняшник, соя, горох, що дає можливості налагодити торгові відносини з виробниками олії, корму, а також для подальшої реалізації у вигляді насіння;

- обробіток власних і орендованих угідь, підвищення родючості ґруну, захист земель від ерозії, заходи міліоративного спрямування. Нині компанія обробляє 1410 га угідь, з них в оренді 1285 га;

- оптова торгівля зерном на внутрішньому і зовнішньому ринку України.

- закупівля додаткових видів сільськогосподарської продукції в інших виробників тощо.

В компанії дотримуються науково обґрунтованих сівозмін і агрономічних технологій з метою отримання високого та стабільного урожаю.

Як уже зазначалося, виробнича діяльність компанії заснована на вирощуванні таких основних культур як: озима пшениця, соя, кукурудза, озимий ячмінь і соняшник. Для кожної культури підприємством використовується відповідна система удобрення, передпосівна підготовка угідь, підбір високоврожайних сортів і гібридів, врожайних саме для Київської області, належне технічне забезпечення виробничого процесу.

Наприклад, озиму пшеницю сіють сортами «Одеська українка», «Крижанка», «Одеська 268», під останній сорт відведено найбільшу площу посівних угідь. До складу посівного комплексу входять потужний зерновий комбайн John Deere 8435 і три трактори МТЗ-85, які також оснащені сівалками John Deere 740. Збирання прямим обмолотом здійснюється на сучасних потужних комбайнах John Deere 9620 та 9630 із зерновими жатками Flex935.

ТОВ «Агро- Надросся» вирощує гібридні види кукурудзи «Мон-санто» і «Піонер», зокрема в сівозміні після сої, ячменю і пшениці озимої. Посівний

агрегат складається з 4 тракторів МТЗ-85 з сівалками John Deere 7500, відповідно після посіву проводиться підгортання для запобігання ущільнення ґрунту. Кукурудзу збирають комбайнами John Deere 9630 з жатками КМС-9, коли зерно досягло стиглості та має вологість не більше 35%.

Слідом за кукурудзою на ТОВ «Агро- Надросся» зазвичай йде соя, переважно високоврожайного сорту «Романтика-1» на тракторах John Deere 7920 з сівалками цієї ж фірми моделей 1730 та 1735. Її збирання ведеться усіма наявними John Deere 9630 та комбайнами 9620 і жатки Flex935 після того, як урожай повністю встановлений. Наступний етап обробки – остаточне очищення та сушка зерна.

Озимий ячмінь вирощують на зерно після кукурудзи з обов'язковим внесенням нітроамофосфатного добрива під передпосівну культивацію, яку проводять культиваторами КПС. Посів проводиться наявними комбайнами та трьома тракторами МТЗ-9, обладнаними сівалками, а збирання – вищезазначеним парком техніки господарства ТОВ «Агро- Надросся».

Основним видом діяльності ТОВ «Агро- Надросся» є вирощування соняшнику, що посідає важливе місце серед основних культур. Висівають на площі переважно після ячменю та кукурудзи на зерно ТОВ «Агро- Надросся» віддає перевагу гібридним сортам «Мон-санто» та «Піонер-1». Посів проводиться тракторами МТЗ-85, оснащеними сівалками John Deere 7200 з подальшим їх обмолотом. Збирання проводять після повної стиглості соняшнику, при необхідності з десикацією з подальшим очищенням і просушуванням зерна.

Проаналізуємо динаміку збирання основних сільськогосподарських культур ТОВ «Агро- Надросся» за 2020-2024 роках (рис. 2.1).

Як бачимо на рисунку 2.1. у 2020 році ТОВ «Агро- Надросся» зібрало 10 636 т. озимої пшениці, але у 2021 році цей показник впав на 36% до 6 823 т., що на 3 814 т. менше у порівнянні з 2020 роком. У 2021 році відбулося зростання врожайності пшениці на 16,3%, або 1108 т., і становила 7930 т. 2023 рік ознаменувався значним зростанням виробництва пшениці – на 27,4%, або на

2165 т. більше, порівняно з 2022 роком. Проте у 2024 році виробництво пшениці знову впало (на 17,5%, або на 1758 т.) до 8337 т.

Виробництво кукурудзи демонструє більш мінливу картину: після падіння на 18,8% у 2021 році до 42725 т. порівняно з 2020 роком, коли було зібрано 52542 т. цієї культури, у 2022 році відбувся різкий спад врожаю на 42,9% до 24452 т. У 2023 році зафіксований ріст врожаю на 28,3% до 31341 т. порівняно з 2022 роком. Проте у 2024 році виробництво кукурудзи знову різко впало – на 61,1% до 12235 т.

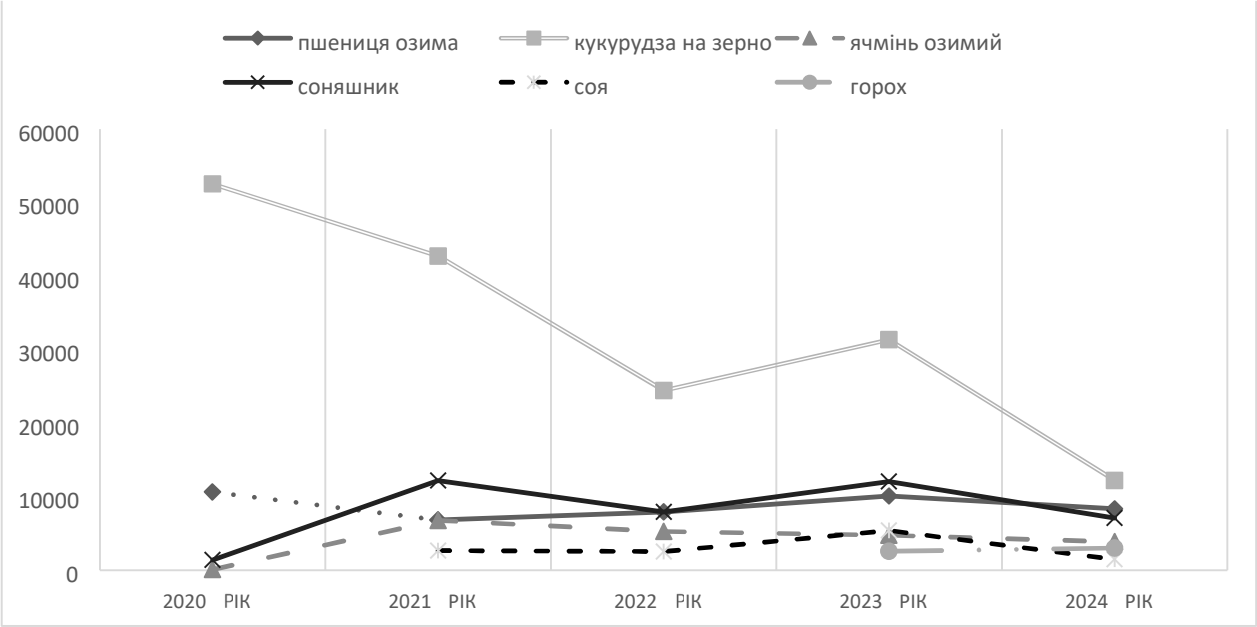

Рис. 2.1 Динаміка збирання основних сільськогосподарських культур ТОВ «Агро- Надросся» за 2020-2024 рр.

Що стосується озимого ячменю, то в 2020 році його було вироблено лише 98 ц, але в 2021 році відбулося значне зростання врожаю, а саме на 6787,7% до 6775 ц. Проте в подальшому спостерігається тенденція зниження: на 22,1% у 2022 році (до 5284 ц), на 9,8% у 2023 році (до 4772 ц) і ще на 18,7% у 2024 році (до 3885 ц).

Урожай соняшнику характеризується значними коливаннями: з 1395 ц у 2020 році він зріс на 775,2% (до 12213 ц), але у 2022 році знизився на 35,5% до 7894 ц. У 2023 році урожай знову зріс на 52,6% до 12037 т, але у 2024 році виробництво соняшнику знову знизилося на 41% до 7120 т.

Вирощування сої розпочато у 2021 році, зібрано 2663 т. врожаю. У 2022 році виробництво сої трохи впало (на 4,8% до 2539 т), але в 2023 році зросло на 112,8% (до 5399 т). Проте у 2024 році відбулося суттєве падіння врожаю сої, а саме на 72,8% (до 1477 т.).

У виробничий цикл горох ввели лише у 2023 році, тоді було зібрано 2583 т., а у 2024 році його збір зріс на 16,9% (до 3017 т.).

Відповідно, робимо висновок, що така нестабільність обсягів збирання окремих культур потребує ретельного аналізу причин і розробки заходів щодо стабілізації і підвищення ефективності виробничої діяльності ТОВ «Агро-Надросся». Зокрема, впровадження інноваційних підходів до ведення господарської діяльності для того, щоб мінімізувати ризики, пов’язані із діяльністю аграрного сектору, підвищенням стабільності і врожайності аграрних культур.

2.2. Аналіз менеджменту ТОВ «АГРО-НАДРОССЯ» і організація інноваційної діяльності в компанії

У відповідності з організаційною структурою ТОВ «Агро- Надросся» директор є керівником сільськогосподарського підприємства і відіграє ключову роль в менеджменті. Так, до його компетенції входить стратегічне планування і розвиток компанії, визначення стратегічних цілей підприємства, завдань і пріоритетних напрямів розвитку компанії, розробка бізнес-планів і інших планів роботи компанії, забезпечення реалізації інновацій, нових технологій і модернізації виробничого процесу, організації і керування. виробничим процесом, загального менеджменту кадровим потенціалом, насамперед

визначення організаційної структури компанії, її штатного розпису, підбору керівного персоналу, мотивації персоналу тощо, забезпечення ефективної роботи та ін. Директор несе повну відповідальність за всі напрямки роботи сільськогосподарського підприємства, повинен приймати основні управлінські рішення і координувати роботу всіх підрозділів підприємства з метою досягнення поставлених перед компанією цілей.

Головний бухгалтер організовує і керує роботою бухгалтерії, забезпечує дотримання єдиних методичних засад бухгалтерського обліку. Бухгалтери відповідають за своєчасне і достовірне відображення операцій з господарської діяльності у первинних бухгалтерських документах, складання балансу і звітів, обчислення податків і зборів, аналіз фінансової та господарської діяльності компанії.

Економісти розробляють виробничі програми, річні та перспективні плани економічного і соціального розвитку компанії, готують систему пропозицій стосовно підвищення ефективності виробничого процесу, зниження затрат і збільшення прибутків, розраховують економічну ефективність впровадження новітніх технологій, обладнання та організаційних та технічних заходів, беруть участь в аналізі господарської діяльності підприємства і розробленні заходів стосовно підвищення показника рентабельності підприємства, проводять економічний аналіз показників виробництва, собівартості товарів, вивчають попит на продукцію підприємства і тенденції економічного ринку з метою обґрунтування вибору напрямів спеціалізації підприємства та визначення обсягів його виробництва.

Відділ кадрів відповідає за забезпечення процесу підбору і найму кадрів, координує навчання і підвищення кваліфікації персоналу, проводить контроль дотримання законодавства про працю, організовує відпустки, звільняє працівників, веде облік відпрацьованого часу і оформляє табелі обліку робочого часу працівників.

Служба головного агронома виконує наступні функції:

- розробляє перспективні і річні плани сівозміни з урахуванням ґрунтових та кліматичних умов, наявного транспортного парку та трудового потенціалу;

- визначає необхідні обсяги насіння, добрив, засобів захисту рослин і інших матеріальних та технічних ресурсів;

- проводить агрохімічні і ґрунтові обстеження угідь, проводить аналіз стану ґрунтів;

- складає системи удобрення посівних площ з урахуванням агрохімічних ґрунтових показників;

- розробляє технологічні карти вирощування сільськогосподарських культур з детальним описом усіх технологічних процесів;

- здійснює фітосанітарний аналіз посівів, відповідає за облік шкідників, хвороб та бур'янів;

- після збирання врожаю проводить структурний аналіз і виводить показник фактичної врожайності по кожному полю окремо.

Керівник польової бригади планує і безпосередньо контролює виконання всіх польових робіт бригади - оранки, сівби, культивації, збирання врожаю), розподіляє між бригадою землю, посівні площі та технічні засоби, забезпечує раціональне використання сільськогосподарської техніки, забезпечує ефективне використання сільськогосподарської техніки, забезпечує ефективне використання машинних та тракторних агрегатів, контролює якість і строки проведення польових робіт відповідно до агротехнічних вимог, веде облік проведених робіт і веде виробничу документацію, забезпечує справну експлуатацію і зберігання сільськогосподарських машин і устаткування, організовує збирання врожаю і процес його транспортування до зерносховища.

Електромонтери під керівництвом головного енергетика забезпечують справну роботу електричних мереж, обладнання та приладів на території підприємства. Виконують монтажні, ремонтні та профілактичні роботи на електроустановках, електромережах, електродвигунах, генераторах, трансформаторах, проводять профілактичні огляди та випробування електрообладнання, усувають виявлені несправності і дефекти, здійснюють

налагодження та регулювання режимів роботи електрообладнання, щоб забезпечити їх максимальну ефективність і безпеку. Електрики стежать за дотриманням правил експлуатації і техніки безпеки під час роботи з електрообладнанням.

Керівник господарства забезпечує виконання ремонтних та будівельних робіт, проводить контроль якості їх виконання, стежить за ефективним використанням матеріалів і устаткування, станом пожежної безпеки, санітарним та гігієнічним станом приміщень і прилеглої території

Бригадир машинно-тракторної бригади керує працею механізаторів, трактористів, комбайнерів та інших кадрів бригади, проводить розподіл обов'язків між членами бригади, організовує вчасне і якісне виконання всіх механізованих робіт в полях: оранка, культивація, посів, обробка посівів, збирання врожаю та інші роботи з використанням сільськогосподарської техніки підприємства.

Інженер з експлуатації забезпечує своєчасне і правильне технічне обслуговування, поточний і капітальний ремонт відповідно до нормативів і стандартів, аналізує причини відмови і поломок устаткування, розробляє заходи для збільшення його терміну служби і ресурсу, бере участь у розробці нового устаткування, здійснює технічний нагляд та контролює дотримання вимог інструкцій з експлуатації машин і механізмів.

На території ТОВ «Агро- Надросся» працює ремонтна майстерня, яка проводить планове технічне обслуговування техніки, виконує поточні та капітальні ремонти тракторів, комбайнів, сівалок, обприскувачів та іншої техніки.

Як показало моє дослідження, ТОВ «Агро- Надросся» показує системний підхід до організації інноваційної діяльності, не дивлячись на відсутність окремого структурного підрозділу в цьому напрямку. Координація інноваційних процесів є приорітетом вищого керівництва: директор, головний агроном та головний інженер. Саме керівництво розробляє стратегічний орієнтир наукового, технічного та інноваційного розвитку компанії, формулює

головні завдання, розробляє пропозиції стосовно реформування і фінансового забезпечення інноваційної діяльності.

Важливим елементом організації інноваційного процесу є забезпечення ефективної багатофункціональної взаємодії і координування зусиль різних структурних підрозділів компанії – виробничих, технічних, економічних. Це досягається шляхом оперативного обміну інформацією між службами ТОВ «Агро- Надросся», проведення спільних нарад за участю спеціалістів різних областей та узгодження планів поетапної реалізації інноваційних проектів між відповідальними особами і керівниками аграрних підрозділів ТОВ «Агро-Надросся». Так, керівник господарства надає інформацію про готовність виробничої бази до впровадження інновацій, бухгалтерія і економісти забезпечують формування аналітичних даних стосовно доцільності інноваційного процесу з точки зору економічної ефективності.

Аналіз діяльності ТОВ «Агро- Надросся» в інноваційному напрямку показує, що основним її видом є технічне та технологічне оновлення виробничого процесу шляхом придбання технологічного обладнання, встановлення і впровадження енергозберігаючих та ресурсозберігаючих технологій. Саме капітальні вкладення в матеріальну та технічну базу виступають головною силою інноваційного розвитку компанії і сприяють зниженню собівартості продукції та збільшенню ефективності її діяльності.

ТОВ «Агро- Надросся» показує системний підхід до впровадження інноваційних технологій у різних сферах господарської діяльності підприємства. Одним із значущих інноваційних кроків 2020 року стало впровадження напряму отримання запрограмованого врожаю. У його рамках 85% власного машинного та тракторного парку було оснащено системами GPS, що дало можливість досягти значної економії паливних та мастильних матеріалів, забезпечити процес контролю переміщень і фактично виконуваних робіт технікою, планувати графіки витрати палива. Таким чином, впровадження цифрових технологій точного землеробства сприяло суттєвому збільшенню ефективності використання потенціалу ресурсів компанії.

Ще один інноваційний напрямок - оптимізування структури посівних угідь для дотримання науково обґрунтованої сівозміни і збереження родючості ґрунту (таблиця 2.2.).

Таблиця 2.2

Процес аналізу якості польових культур і їх попередників

ТОВ «Агро- Надросся»

Культури	Попередники						
	Пшениця озима	Ячмінь озимий	Ячмінь ярий	Соняшник	Кукурудза зерно	Горох	Соя
Пшениця озима	▲	▲	▲	▲	▲	•	•
Пшениця озима	■	▲	▲	▲	▲	•	■
Пшениця озима	▲	▲	▲	■	•	•	•
Соняшник	•	•	•	▲	•	▲	▲
Кукурудза зерно	•	•	•	■	•	•	•
Горох	•	•	•	▲	•	▲	▲
Соя	•	•	•	▲	•	▲	▲

Умовні позначення: • - добрий, ■ – допустимий, ▲ – недопустимий.
Джерело: складено за даними підприємства

Керівництво ТОВ «Агро- Надросся» усвідомлює значимість цієї організаційно-економічної новації. У відповідності з рекомендаціями для зони Лісостепу частка зернових культур у загальній структурі виробництва повинна становити близько 50-60 %, а просапних культур, таких як соняшник, щоб уникнути виснаження земель, — не більше 13 %. З огляду на це, у 2023 році керівництво зменшило посівні площі соняшнику порівняно з попереднім роком на 65 га і ввело в асортимент сільськогосподарських культур горох. В майбутньому заплановано привести структуру позицій до оптимального

науково- обґрунтованого параметру і розпочати роботи з впровадження ресурсозберігаючих технологій.

Так, ТОВ «Агро- Надроссия» прагне реалізувати інноваційну стратегію діяльності шляхом оптимізації структури виробничого процесу і переорієнтації на ресурсозберігаючі підходи. Менеджмент підприємства розуміє, що інноваційний шлях є сьогодні єдино можливим шляхом забезпечення сталого розвитку і підвищення конкурентоспроможності компанії. Проте існуючий потенціал компанії для подальшого активування інноваційних процесів вимагає додаткових зусиль і інвестицій.

2.3. Аналіз фінансових показників діяльності ТОВ «АГРО-НАДРОССЯ»

Наступний крок мого дослідження - формування уявлення про реальний фінансовий та економічний стан діяльності ТОВ «Агро- Надроссия», щоб розуміти перспективи впровадження інноваційних змін на підприємстві.

Перший етап – визначення ефективності діяльності компанії шляхом аналізу динаміки загальноекономічних показників: виручки, собівартості продукції і прибутку (рис. 2.2).

З цього малюнка я бачу, що чиста виручка від збуту показує швидке зростання напротязі всього аналізованого періоду, незалежно від показників 2021 року, що пов’язано із загальною кризовою ситуацією під час епідемії коронавірусу (зменшення показника на 49,48% у порівнянні з 2020 роком). Однак , починаючи з 2022 року, спостерігається різкий ріст чистої виручки від збуту, яка у 2024 році досягла 49452 тис. грн., що в 3,6 разів більше показника 2020 року. Така позитивна тенденція говорить про ефективну політику збуту компанії та розширення ринку реалізації з підвищенням попиту на товари підприємства.

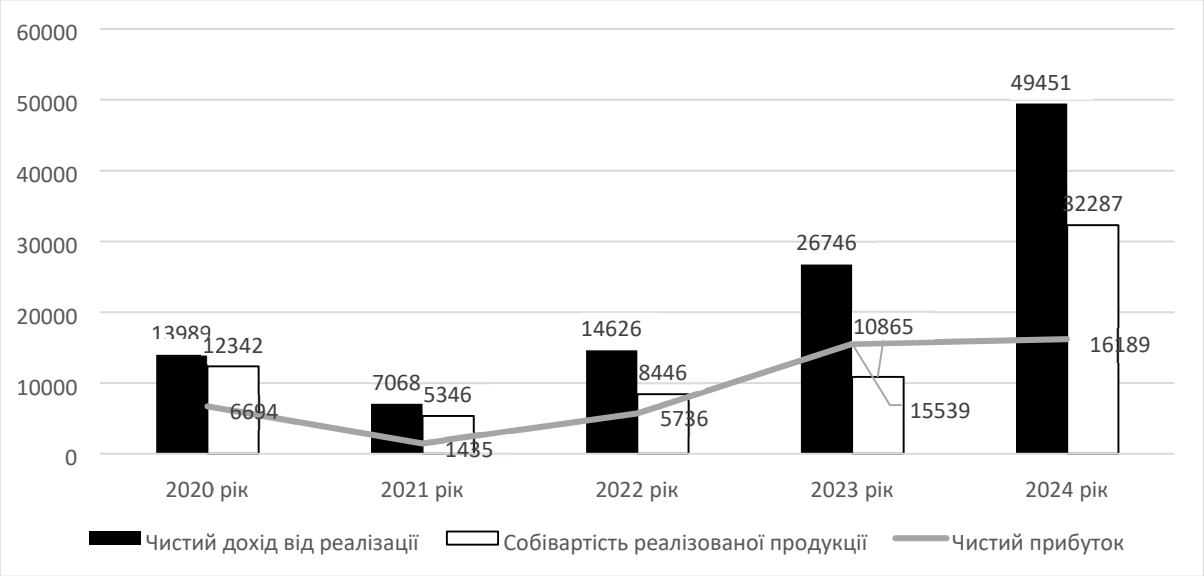

Рис. 2.2 Результативність господарювання ТОВ «Агро- Надросся» за 2020-2024 рр.. Джерело: складено автором

Собівартість реалізованих товарів у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась на 56,69%. Це пов'язано зі зменшенням обсягів виробництва продукції. Починаючи з 2022 року, цей показник почав рости, сягнувши у 2024 році 32288 тис. грн, що на 161,7% більше порівняно з 2020 роком за рахунок збільшення обсягів обробітку землі та збільшення виробничих витрат ТОВ «Агро- Надросся».

Чистий дохід показує таку ж динаміку з чистим доходом від збуту. У 2021 році відбувся різкий спад показників на 78,57% у порівнянні з 2020 роком, проте, починаючи з 2022 року чистий дохід зріс і у 2024 році сягнув 16190 тис. грн, що на 141,85% більше, ніж у 2020 році.

В таблиці 2.3 показані фінансові показники ТОВ «Агро- Надросся», їх активи і основний капітал компанії.

Таблиця 2.3

Оцінка активів і капіталу ТОВ «АГРО - Надросся» за 2021-2024 рр.

Показник	РОКИ				Відхилення абсолютне			
	2021	2022	2023	2024	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2024/ 2023.
Середньорічна вартість дебіторської заборгованості	344	142,6	1652	17413	-200,6	1508,6	15761,6	16977
Середньорічна вартість кредиторської заборгованості	7559	7579	6711	6521	19,6	-869	-191	-1938,6
Валюта балансу	15506	19137	30033	44550	3632	10897	14517,6	32398,6
Середня величина необоротних активів	2314	2543	6414,6	9384	229,6	3873	2968,5	7435,6
Середня величина оборотних активів	13193	16594	23618	35167	3401,6	7025	11550	26540,6
Середня величина власного капіталу	7947	11559	22181	38030	3611,6	10622,6	15850	34203
Середня величина залученого капіталу	7559	7579	6711	6521	19,6	-869	-191	-1938,6
Питома вага необоротних активів в загальній сумі активів	14,93	13,3	21,37	21,07	-1,64	8,08	-0,4	5,04
Питома вага оборотних активів в загальній сумі активів	85,09	86,72	78,65	78,95	1,64	-8,08	0,4	-5,04

Джерело: складено автором

У 2021-2022 роках відбулося значне зменшення середньорічної вартості дебіторської заборгованості, що свідчить про ефективну політику менеджменту дебіторської заборгованості і її офіційне погашення. Однак, починаючи з 2023 року, ми спостерігаємо стрімкий ріст середньорічної вартості дебіторської заборгованості, яка у 2024 році сягула 17412,6 тис. грн., що негативно впливає на ліквідність компанії ТОВ «АГРО - Надросся».

Середньорічне значення кредиторської заборгованості показує відносну стабільність у поточному періоді аналізу з незначним зниженням у 2024 році у порівнянні з 2020 роком. Проте, її значення досить високе, що говорить про наявність обсягу зобов'язань перед постачальниками і кредиторами, і може мати гальмівний вплив на розвиток інноваційної діяльності підприємства.

Валюта балансу має стійку тенденцію росту. Це свідчить про розширення діяльності компанії і збільшення його активів та пасивів. У 2024 році залишок в іноземній валюті склав 44549,6 тис. грн, що на 266,64% більше, ніж у 2020 році.

Середня вартість необоротних активів теж має тенденцію до росту, особливо з 2023 року. Це пов'язується з інвестиціями в основний капітал і нематеріальні активи підприємства.

Середнє значення оборотних активів показує стабільне зростання напротязі аналізованого періоду і свідчить про ріст обсягів виробництва, запасів і дебіторської заборгованості підприємства.

Середнє значення власного капіталу ТОВ «АГРО - Надросся» також має тенденцію до росту, особливо у 2023-2024 роках, тоді як середнє значення позикового капіталу показує тенденцію до зниження протягом аналізованого періоду з 8458,6 у 2024 році до 6521 у 2020 році.

Аналіз наведених показників дає можливість провести оцінку структури активів компанії і рівень ефективності використання ресурсів і формування прибутку підприємства.

Частка необоротних активів ТОВ «АГРО - Надросся» у загальних активах демонструє незначне зменшення з 16,04% у 2020 році до 13,3% у 2022 році. Це

що може свідчити про домінування оборотних активів підприємства у структурі власності компанії. Однак у 2023-2024 роках ми бачимо ріст частки необоротних активів до 21,07 та 21,37%, що пов'язано з інвестиціями в основний капітал чи нематеріальні активи компанії.

Частка оборотних активів у загальній сумі активів, відповідно, має протилежну тенденцію: зниження з 83,98% у 2020 році до 78,65% у 2023 році та мінімальний ріст до 78,95% у 2024 році.

Таким чином, аналіз основних показників фінансового стану компанії свідчить про розвиток підприємства і розширення його діяльності. Позитивними тенденціями є зростання валюти балансу, необоротних і оборотних активів, а також власного капіталу підприємства. Проте значне зростання дебіторської заборгованості у 2023-2024 роках може негативно впливати на ліквідність компанії. Також відзначимо домінування оборотних активів у структурі майна компанії. Рекомендовано посилити контроль за менеджментом дебіторської заборгованості і забезпечити її своєчасне погашення. Крім того, доцільно провести аналіз структури і джерел формування необоротних і оборотних активів з метою оптимізувати їх використання і підвищити ефективність діяльності ТОВ «АГРО - Надросся».

Аналіз основних показників фінансової діяльності ТОВ «Агро-Надросся» за 2020-2024 рр., що дають можливість провести оцінку ефективності менеджменту дебіторською і кредиторською заборгованості, рівня ліквідності і фінансової стійкості компанії і занесемо їх у таблицю 2.4.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «Агро-Надросся» демонструє стійку тенденцію до росту і є позитивним фактором. У 2024 році він становив 4,96, що свідчить про ефективний менеджмент кредиторської заборгованості підприємства та терміни її остаточного погашення.

Таблиця 2.4

Показники фінансової діяльності ТОВ «Агро- Надросся»
за 2020-2024 рр.

Показник	Роки					Відхилення абсолютне				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2024/ 2023
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	32,06	20,62	102,3	16,3	2,85	-11,45	82,037	-86,42	-13,35	-29,22
Строки погашення дебіторської заборгованості, дн.	11,34	17,74	3,55	22,55	128,57	6,34	-14,14	18,96	105,92	117,12
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,42	0,73	1,13	1,68	4,98	-0,74	0,44	0,51	3,31	3,45
Строки погашення кредиторської заборгованості, дн.	252,15	516,02	327,42	225,43	73,73	265,95	-188,55	-102,02	-151,72	-176,45
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,45	1,77	2,87	4,04	-	0,35	1,14	1,12	-	-
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,012	0,0012	0,0015	0,046		-0,016	0,0016	0,042		
Коефіцієнт автономії	0,32	0,52	0,61	0,75	0,86	0,21	0,1	0,14	0,13	0,55
Коефіцієнт рентабельності виробничих фондів	1,38	0,31	0,75	0,81	0,97	-1,08	0,44	0,07	0,17	-0,42
Окупність капіталу	1,99	12,37	3,59	2,55	3,07	10,39	-8,78	-1,04	0,53	1,09
Окупність власного капіталу	1,09	6,07	2,52	1,94	2,86	4,96	-3,57	-0,57	0,95	1,75
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів	0,45	0,35	0,53	0,73	0,87	-0,08	0,12	0,14	0,04	0,35

власними коштами										

Продовження таблиці 2.4

Маневреність робочого капіталу	1,68	1,77	1,17	0,94	0,14	0,01	-0,51	-0,22	-0,73	-1,53
Маневреність власних обігових коштів	0,02	0,00	0,00	0,02	0,03	-0,02	0,00	0,01	0,00	0,00
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,55	0,48	0,71	0,82	1,02	-0,04	0,25	0,12	0,17	0,48

Джерело: складено автором

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «Агро-Надросся» демонструє стійку тенденцію до росту і є позитивним фактором. У 2024 році він становив 4,96, що свідчить про ефективний менеджмент кредиторської заборгованості підприємства та терміни її остаточного погашення.

Зменшуються також строки погашення кредиторської заборгованості з 250,16 дня у 2020 році до 73,72 дня у 2024 році, це позитивна тенденція і свідчить про своєчасне погашення кредиторських зобов'язань. Величина поточної ліквідності (покриття) ТОВ «Агро- Надросся» має тенденцію до росту в поточному періоді, досягнувши у 2023 році 4,06 та перевищивши нормативне значення (1,6-2,6). Це підтверджується високим рівнем ліквідності активів компанії. Значення коефіцієнту абсолютної ліквідності ТОВ «Агро- Надросся» за аналізований період є достатньо низьким (0,012 у 2020 році, 0,00012 у 2021 році, 0,0016 у 2022 році), що може говорити про недостатню платоспроможність компанії. Проте, у 2023 році показник суттєво зріс до 0,046, що є близьким до значення норми (0,3-0,4) і свідчить про ріст показників, але потребує уваги зі сторони управління.

Показник автономії ТОВ «Агро- Надросся» має стійку тенденцію до росту, збільшившись з 0,32 у 2020 році до 0,86 у 2024 році. Це говорить про

збільшення фінансової стійкості і незалежності компанії від зовнішніх джерел фінансування.

Показники рентабельності виробничих фондів ТОВ «Агро- Надросся» свідчать про рівень ефективності використання основних фондів підприємства для отримання прибутку. Цей показник показує наступну динаміку: спад з 1,38 у 2020 році до 0,4 у 2021 році, ріст до 0,9 у 2023 році і подальше зростання до 0,97 у 2024 році. Це може говорити про нераціональне використання виробничих фондів у 2021 році і поступове зростання їх ефективності в подальшому.

Термін окупності ТОВ «Агро- Надросся» характеризує час, потрібний для повернення коштів, вкладених в активи компанії. Цей коефіцієнт для даного підприємства має тенденцію до зменшення з 12,37 років у 2021 році до 2,55 у 2023 році, і це є позитивний фактор. Проте у 2024 році відбулося невелике збільшення терміну окупності до 3,07 року. Це може бути пов’язане зі збільшенням інвестицій у необоротні активи підприємства.

Термін окупності власного капіталу ТОВ «Агро- Надросся» також показує динаміку в позитиві, зменшившись з 6,07 років у 2021 році до 1,94 років у 2023 році. Це показує ефективність використання власних коштів ТОВ «Агро-Надросся». У 2024 році цей коефіцієнт дещо виріс (до 2,86 року), що пов’язують зі збільшенням власного капіталу. Величина покриття власними коштами ТОВ «Агро- Надросся» також має плюсову динаміку, вона виросла з 0,45 у 2020 році до 0,83 у 2024 році. Це свідчить, що більша частка оборотних коштів фінансується за рахунок власних, а не позикових коштів.

Маневреність оборотних коштів ТОВ «Агро- Надросся» характеризує сукупність власних оборотних коштів підприємства в поточних витратах. Цей показник має тенденцію до спаду з 1,7 у 2020 році до 0,17 у 2024 році, це може говорити про зниження гнучкості використання власних обігових активів ТОВ «Агро- Надросся». Маневреність власного оборотного капіталу ТОВ «Агро-Надросся» за аналізований період знизилася з 0,02 у 2020 році до 0,03 у 2024

році. Дана інформація свідчить про недостатній обсяг мобільності власного оборотного капіталу.

Показник фінансової стійкості ТОВ «Агро- Надроссия» показує ріст з 0,55 у 2020 році до 1,1 у 2024 році, це веде до підвищення фінансової стійкості і зменшення ризику втрати платоспроможності підприємства.

Аналіз вивчених показників показує позитивну тенденцію у фінансовому стані ТОВ «Агро- Надроссия». Відбувається ріст ефективності використання виробничих фондів, зменшення термінів окупності основного і власного капіталу та ріст обсягів власних оборотних коштів і рівня забезпеченості оборотних активів власними грошима, зміцнення фінансової стабільності підприємства. При цьому виявлено зменшення показника маневреності оборотних коштів та робочого капіталу, що веде до обмеження гнучкості фінансування поточної діяльності ТОВ «Агро- Надроссия».

РОЗДІЛ 3
ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АГРО-НАДРОССЯ»

3.1. Основні тренди розвитку інноваційної діяльності аграрної компанії

Як зазначалося в попередніх розділах роботи, рівень ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств неможливий без постійного розвитку їх інноваційного потенціалу. Тому ми бачимо помітну активність наукового і практичного процесу, що має ознаки цифровізації агровиробництва, продажів та менеджменту. Слід зазначити, що реалії ведення бізнесу в аграрному секторі дійсно вимагають розробки і реалізації стратегії інноваційної діяльності підприємства, яка базується на принципах діджиталізації аграрної економіки з урахуванням впливів інформаційних та технологічних ризиків. Як відзначають експерти та науковці, використання новітніх технологій у будь-якій сфері роботи, в тому числі й у сільському господарстві, дозволяє змінити ринкову позицію компанії, і водночас збільшити показник рентабельності діяльності підприємства, оскільки це є кінцева мета будь-якого бізнес-процесу. З розвитком інноваційного процесу в сільськогосподарському підприємстві змінюються принципи прийняття управлінських рішень, так як стандартизовані підходи не дають необхідну ефективність діяльності компанії. Тому, для того, щоб бути постійно конкурентоспроможним і економічно ефективним, необхідно впроваджувати наявні навички технологічного процесу у свою бізнес-діяльність [10].

Слід зазначити, що в умовах інноваційних змін сільськогосподарське виробництво зазнає певних змін. Таких змін багато: від швидкого збору і обробки даних до прийняття доленосних управлінських рішень. Діджиталізація в агросекторі потребує докорінної перебудови виробничих, маркетингових і логістичних процесів, які відбуваються на аграрному підприємстві. Така

різноманітність вимагає системного підходу до впровадження новітніх технологій на підприємстві.

Наукові дослідження дають рекомендації стосовно створення умов для розвитку інноваційного потенціалу підприємства. Серед цих умов – комп'ютерна грамотність керівників, ІТ-освіта, фінансова безпека, державні програми, спрямовані на розробку, застосування та підтримку цифрових стратегій, спеціальні державні онлайн-платформи для цифрового сільського господарства. До цих основних передумов необхідно додати розвиток мережевого покриття, доступність Інтернету, сучасних мобільних телефонів, доступ до соцмереж, наявність навичок роботи з цифровими технологіями, формування культури підприємницької діяльності та підтримку інновації в аграрному секторі, такі як бізнес-інкубатори, хакатони, навчальні програми [2].

Загальновизнано, що цифрові процеси стимулюють впровадження діджитал- технологій у всі сфери бізнесу, включно з сільським господарством, так як використання цифрових технологій дозволяє аграрним підприємствам отримувати переваги у відносинах з контрагентами, постачальниками, посередниками, підрядниками та кінцевими споживачами товарів, надають доступ до інформації про наявну робочу силу, спрощують пошук та наймання спеціалістів потрібної кваліфікації, формують стратегічні партнерства та доступ до певних освітніх послуг фінансово-юридичного змісту для підтримки розвитку цифрових технологій і розширення масштабів їх використання [12].

Для активізації процесів, які пов'язані із використанням цифрових технологій, потрібно подолати такі перешкоди як: недостатнє покриття мережі, низький рівень володіння комп'ютерними програмами серед працівників сільськогосподарських підприємств, відсутність так званої єдиної онлайн-платформи, стандартизації технологій, їх сумісність між собою, що ускладнює обмін наявною або узагальнено новою інформацією. Перелічені показники обмежують використання в даному випадку необхідних додатків самими сільськогосподарськими підприємствами. Тому існує нагальна потреба у створенні незалежної аграрної консалтингової он-лайн підтримки, що б

стимулювала впровадження цифрових технологій у діяльність аграрних компаній і забезпечила б інноваційний розвиток наявного технічного і людського капіталу в агросекторі. Загалом, ТОВ «Агро- Надросся» було б доцільно індивідуально звернутися до консалтингової фірми для формування грамотної інноваційної стратегії з огляду на кризові явища в економіці держави [18].

Окремо потрібно звернути увагу менеджменту ТОВ «Агро- Надросся» щодо рівня комп'ютерної грамотності персоналу, який займається виробництвом та реалізацією продукції. На думку експертів, випускники аграрних навчальних закладів роблять свій посильний внесок, тобто здобувають теоретичні знання з цифрових технологій. Як виявляється на практиці, цього недостатньо, їх потрібно закріпити ще й на практиці. З цією метою ми рекомендуємо запроваджувати цифрові технології як сучасну модель навчання працівників підприємства.

Деякі вчені у своїх пропозиціях наголошують на необхідність використання таких компонентів: зв'язки з громадськістю, які містять новини, інформацію про сучасну сферу аграрної діяльності, нові форми співпраці з державними органами, юридичними організаціями, E-Learning, де спеціалісти аграрної галузі можуть вдосконалювати їхній професійний рівень організації підтримки сільськогосподарських товаровиробників від бізнес-планування до організації та здійснення поточної діяльності підприємства [24].

Особливий акцент ми робимо на використанні веб-технологій та Інтернету, оскільки це дасть можливість значно ширше та ефективніше використовувати можливості доступу до оперативно оновлюваної інформації та впроваджувати ефективне, поки що, інтерактивне дистанційне навчання, а також великі -масштабний консалтинг. Цікавими, на нашу думку, є пропозиції для ТОВ «Агро- Надросся отримати нові, вкрай необхідні навички, опанувати онлайн-курси. Їх надають відомі спеціальні сайти, такі як Coursera, Udemi, Business Incubator, Edex, Sector Akademy та інші, менш відомі, але значимі [3].

Тих, хто цікавиться поширенням цифрових технологій в агросекторі, цікавить електронний майданчик Marketplace. Його особливість полягає в тому, що він дає можливість виробникам і споживачам сільськогосподарської продукції співпрацювати без посередництва. Цей онлайн-ринок зараз інтенсивно розвивається, а відповідно його використання буде актуальним у господарській практиці ТОВ «Агро- Надросся». До цього можна додати використання найпоширеніших в аграрному бізнесі онлайн-платформ: Open Market, Колесо, Зерноторг, Prom.ua та інших [10].

Роблю висновок, що за своїм основним функціональним призначенням, утворені у відповідності з потребами онлайн-простору, аграрні ринки і електронні додатки, дають можливість надавати учасникам аграрних ринків прозору і достовірну інформацію як інструмент впливу на ринкові ціни і для формування ринкових відносин, зобов’язань, укладання взаємовигідних договорів тощо.

Наголошую, що створення Marketplace, його розвиток стали можливими завдяки активізації розвитку сучасних інноваційних аграрних технологій і підвищенню якості аграрної освіти. Є надія, що масштабування цифрового процесу в майбутньому обов’язково призведе до розвитку інноваційного потенціалу сільськогосподарських підприємств, у тому числі ТОВ «Агро-Надросся», що стане можливим при формуванні єдиного інформаційного простору аграрного бізнесу в рамках регіонів світових ринкових союзів [22].

3.2. Впровадження технологій діджиталізації у роботу ТОВ «АГРО-НАДРОССЯ»

На сучасному етапі інноваційного розвитку відзначаємо необхідність для досліджуваної компанії активно і ефективно впроваджувати іноземні і вітчизняні інноваційні новинки, такі як:

- комплексний менеджмент наявною матеріальною та технічною базою, будь- то власне чи орендоване обладнання;

- облік використаного палива шляхом здійснення систематичного контролю за витратою палива, при встановленні спеціальних систем [18];

- контроль за обсягами і якістю виконаної роботи. Це передбачає налагодження системи даного виду контролю за технікою, зокрема, це стосується оснащення техніки, створення, розробки чи використання вже розробленого програмного забезпечення, яке наноситься на карти, розробки робочих планів, задіяних у технічних процесах сільськогосподарських підрозділів, в результаті , диспетчер встигає вести облік, контроль швидкості, якість і ефективність виконання запланованих сільськогосподарських робіт, відстежувати відхилення або порушення, своєчасно передавати інформацію задля прийняття управлінського рішення вищому менеджменту компанії [22];

- використання новітніх інформаційних технологій, так званого розумного фермерства, технологій Big -Data для оптимізації тих сільськогосподарських систем, які характеризуються значними складнощами щодо наповнення, структури чи кількості обладнання, залучених працівників. Використання програми Big -Data в сільськогосподарській практиці є не що інше, як крок до системної цифровізації сільськогосподарської інформації. Ці дані збирають цінну інформацію для сільгоспвиробників як щодо виробництва зерна та технічних культур, так і щодо їх просування на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Програму можна використовувати для спрощення процесу систематизації зібраних даних і прогнозування подальшого розвитку сільськогосподарського виробництва, його орієнтації на ринку з урахуванням попиту, пропозиції, цін, конкурентної напруги, потенціалу ризику тощо. Такі дані сприяють діагностиці і проведенню аудиту результатів виробничого процесу та розробка шляхів покращення кінцевих результатів, як при виробництві, так і при реалізації продукції асортименту рослинництва [11].

Наведу загальний механізм застосування Big -Data, розроблений фахівцями і адаптований до рослинництва, який я пропоную для впровадження в діяльності ТОВ «Агро- Надросся» (рис. 3.1). Перш за все, розіб'ємо всю інформацію про технологію вирощування продукції рослинництва на ключові блоки: ґрунти (1), погодні умови (2), операції (3), посівна діяльність (4). З чотирьох виділених блоків інформацію в першому, другому і третьому блоках можна вважати причиною, а в четвертому – її наслідком.

Як відзначають фахівці, дані, що надходять з полів, по суті діляться на два типи: статичні і динамічні дані. Розрідження даних за наведеними принципами дозволяє зрозуміти, що статична складова, -це переважно незмінний показник, який діє, як правило, протягом двох або навіть трьох виробничих сезонів, їх вплив можна виявити і використати, і при цьому передбачити та визначити наслідки.

Але динамічна складова, яка постійно змінюється, не дає передбачити силу впливу і наслідки змін без постійного моніторингу, виявлення, збору, аналізу та оцінки інформації. Це стосується таких складових як вологість ґрунту і повітря. Це також стосується кількісної характеристики сходів рослин та їх стану, відомостей про проведення стандартних і специфічних операцій, оцінки масштабу розповсюдження хвороб рослин, необхідності їх удобрення [38].

Сучасні технології використання Big -Data в рослинництві вимагають обов'язкового оцифрування і структурування зібраної інформації з кожного умовно виділеного блоку за певними науковими принципами. Таким чином, при зборі інформації потрібно провести агрохімічний аналіз ґрунту згідно із затвердженими протоколами, сканувати ґрунт на показники структури і електропровідності, наявність чи відсутність різних видів ущільнення, створити матрицю природного рельєфу.

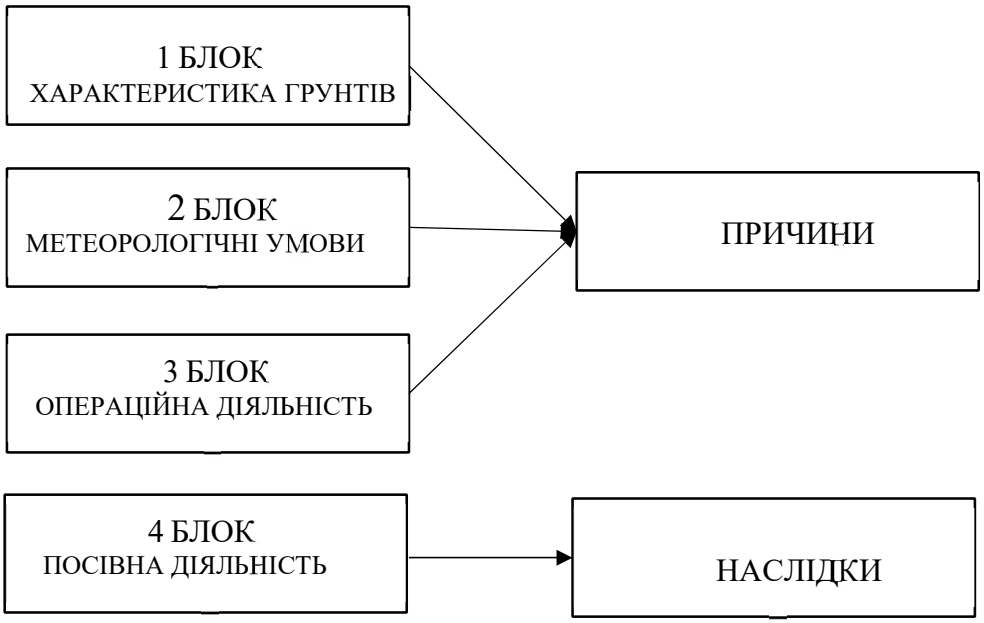

Рис. 3.1 Процес використання аграрними компаніями Big - Data у сфері рослинництва. Джерело: [28]

Що стосується моніторингу погоди, то відзначаємо вимогу встановлення стандартних стаціонарних і мобільних метеостанцій на наявному обладнанні, метою яких є збір даних про температуру і вологість повітря, швидкість руху повітряних мас. Крім того, екологічні дослідження передбачають підключення датчика температури, вологості ґрунту і польового датчика, що займається збором об'єктивної інформації про опади [38].

Загалом, для всебічного аналізу роботи, що виконується в рослинництві, пристрій, який використовується відповідно до вимог, повинен містити систему моніторингу операцій сівби, внесення добрив, підживлення, датчики, які інформують і контролюють глибину грунтового обробітку ґрунту. Така технологія передбачає систему підключення бортових терміналів.

Як зазначають фахівці ідеально, тобто згідно з теоретичними напрацюваннями, інформація повинна збиратися з CAN-шини і системи спостереження GPS. Фахівці схвалюють твердження про необхідність забезпечити регулярне отримання інформації про стан посівних угідь,

підключивши свою систему супутникового моніторингу як мінімум до супутників Landset і Sentinel.

Практичний досвід підтверджує позитивні сторони використання дронів для виявлення ускладнень у роботі, оцінки стану рослинності, накопичення інформації агрономом з метою виявлення проблемних ситуацій, пов'язаних із захворюванням рослин, поширенням грибків, розмноженням шкідників тощо. Вважаю за доцільне встановити на комбайнах систему картування врожайності, щоб зберегти якість вирощеного врожаю та запобігти неприродним втратам на комбайнах до зерносховища [50].

Таким чином, інноваційний підхід для впровадження інновацій у господарській діяльності ТОВ «Агро- Надросся», таких як впровадження Big - Data, здатний згенерувати максимальну кількість показників та забезпечити сільськогосподарському підприємству значний економічний ефект: нарощування виробничих, інноваційних та фінансових можливостей та, водночас, розвитку професійного капіталу залученого персоналу сільського господарства різного рівня кваліфікації [12].

Освоюючи європейські ринки реалізації ТОВ «Агро- Надросся», я прийшов до висновку про необхідність вивчити досвід використання технологій Blockchain. Це дозволяє отримати доступ до прозорої і відкритої інформації про походження технологій, вирощування, переробки, зберігання, логістики товарів, яку вона вибирає для власного споживання чи подальшу обробку і просування на інші регіональні і національні ринки. Привабливість з точки зору інноваційного розвитку використання технології Blockchain в аграрному секторі значно підвищить можливість відстежувати будь-який елемент кінцевого товару, тому, що дані не змінні, не повторні, зберігаються ілегко відновлюються [21].

Фахівці переконують, а практики стверджують, що схеми, розроблені з використанням блокчейну в аграрному секторі, дають змогу отримати за необхідності такі дані про саму компанію як суб'єкт діяльності, а саме: хто виробник сільськогосподарської продукції, перевізник, постачальник,

роздрібний продавець і кінцевий споживач. Спеціалісти відзначають, що маючи всі потрібні дані, вони повинні бути структуровані у вигляді блоків, об'єднаних в єдине ціле за допомогою незмінних криптографічних ключів [23].

Досліджуючи питання активізації впровадження технології блокчейн у реальну господарську практику ТОВ «Агро- Надросся», я проаналізував позитивну оцінку даної практики серед агровиробників, які мають широкі можливості роботи на зовнішніх ринках міжнародного масштабу (глобальних аграрних ринках). Як виявилося, такі технології дозволяють отримати певні конкурентні переваги, вести контроль походжень, якості та екологічності сільськогосподарської продукції (як сировини, так і товарів), а також отримати власний маркетинговий імідж як виробника товарів, так і промоутера продукції через канали міжнародного продовольчого ринку [48].

Використання аграрними компаніями технології блокчейн створює високий рівень довіри до агропромислового комплексу країни. Незважаючи на наявні переваги, ця передова інноваційна технологія повільними темпами впроваджується у вітчизняний аграрний сектор. Цьому є причини, такі як: нерозуміння переважною більшістю аграріїв сутності блокчейну, перспектив його розвитку і впровадження, недосконаліть законодавчого регулювання стосунків між суб’єктами ланцюга, що створюється.

Недоліком інноваційної перспективи і переваги технології блокчейн є професійна недооцінка можливості економії часу, можливості прогнозування ризиків в майбутньому і зниження поточних виробничих і маркетингових затрат, наявності контролю за логістикою товарів через канали реалізації [10].

У найближчому майбутньому подолання існуючих причин та перешкод дозволить збільшити інноваційний потенціал ТОВ «Агро- Надросся».

Я пропоную наступну технологію застосування блокчейн-операцій у господарській діяльності ТОВ «Агро- Надросся», яка може допомогти відстежувати виробництво продукції і забезпечувати прозорість ланцюга поставок. Кожна операція на полях, від посіву до збору врожаю, може реєструватися в розподілених реєстрах як блок даних. Зокрема, це стосується

інформації про внесені добрива, пестициди, кліматичні умови і терміни виконання аграрних робіт. Після закінчення збору врожаю в ланцюжки блоків додається інформація про логістику, зберігання в реалізацію зерна. Покупці можуть відсканувати QR-код на упаковці або у відповідних супровідних документах і переглянути всю історію виробництва товару в блоці, підтвердивши його походження та відповідність стандартам якості. Такий метод забезпечить непідробну цифрову документацію, зменшуючи ризики і збільшуючи довіру клієнтів.

На закінчення зазначу, що:

- існуючі, теоретично розроблені і запроваджені в реальній практиці сучасні інноваційні технології і інформаційні системи відповідають вимогам інноваційного розвитку ТОВ «Агро- Надросся» з точки зору його конкурентних позицій, як на українському ринку, так і на регіональних ринках світу;

- запровадження нових інноваційних новинок, технологій, систем, обґрунтованих закордонним досвідом, служить фундаментальним базисом та передумовою для розвитку інноваційного потенціалу ТОВ «Агро- Надросся», не дивлячись на існуючі загрози, перешкоди і ризики;

- впровадження розроблених сучасних інновацій стане основою для вдосконалення менеджменту бізнес-процесів зазначеної компанії і забезпечить досягненню стратегічних та операційних цілей ТОВ «Агро- Надросся»;

- перспектива розвитку інноваційного потенціалу ТОВ «Агро- Надросся» буде реалізована при умові запровадження ряду технологій з оптимізації бізнес-процесів на підприємстві (рис. 3.2);

- у відповідності з підсумковим результатом впровадження інноваційних технологій у роботу ТОВ «Агро- Надросся» стане збільшення продуктивності праці, ріст якості управління, прискорення автоматизації виробничої діяльності, формування рівня інвестиційної привабливості компанії для потенційних інвесторів [20].

Рис. 3.2 Основні діджитал-технології інноваційного розвитку аграрної компанії Джерело: [10]

На мою думку, ТОВ «Агро- Надросся» має достатні можливості для впровадження і використання новітніх технологій з метою підвищення ефективності своєї діяльності, таких як аналіз отриманих результатів, прийняття обґрунтованих управлінських рішень, які спрямовані на зменшення виробничих витрат, підвищення прибутковості компанії, підвищення ризикостійкості і підтримання конкурентоспроможного положення на ринку серед компаній-конкурентів.

Перспектива розвитку інноваційного потенціалу ТОВ «Агро- Надросся» полягає в системному впровадженні та інтеграції новітніх технологій, процесів і підходів, що дозволяють значно підвищити конкурентоспроможність, ефективність виробництва та забезпечити сталий розвиток.

Ключові аспекти цієї перспективи включають:

1. Постійне вдосконалення технологій та процесів:

- Підприємства повинні активно впроваджувати новітні технології, автоматизацію, роботизацію, інтелектуальні системи управління та інші інновації, що забезпечують оптимізацію виробничих процесів і зниження витрат.

2. Розвиток людського капіталу та інтелектуальних ресурсів ТОВ «Агро-Надросся»:

- Залучення висококваліфікованих кадрів, інвестування в їхнє навчання та розвиток, створення інноваційної корпоративної культури є основою для забезпечення творчого підходу до вирішення завдань та розробки нових ідей.
- Створення умов для генерування інноваційних рішень через заохочення наукових досліджень, співпрацю з університетами та дослідницькими установами.

3. Використання великих даних та аналітики:

- Збір і аналіз великих обсягів даних для прийняття більш точних і обґрунтованих рішень, прогнозування розвитку ринків, споживчих трендів, а також ефективності внутрішніх процесів підприємства.
- Впровадження аналітичних платформ для виявлення можливостей для зростання та ефективного управління ресурсами.

4. Цифровізація та автоматизація управлінських процесів в ТОВ «Агро-Надросся»:

- Розвиток цифрових технологій у сфері управління підприємством, використання ERP-систем, CRM-інструментів та інших програмних продуктів, що дозволяють автоматизувати процеси планування, виробництва, збуту та фінансів.
- Інтеграція штучного інтелекту для оптимізації управлінських рішень.

5. Стале і екологічно відповідальне виробництво в ТОВ «Агро-Надросся»:

- Розвиток та впровадження екологічно чистих технологій, що дозволяють мінімізувати вплив підприємства на навколишнє середовище.

- Впровадження принципів циркулярної економіки, переробка відходів і використання відновлювальних джерел енергії.

6. Інноваційні моделі бізнесу та нові ринки:

- Створення нових бізнес-моделей, таких як платформи для краудфандингу, підписки, кооперації з іншими підприємствами чи спільнотами.
- Розширення географії присутності на нових ринках, в тому числі міжнародних, за допомогою цифрових технологій та онлайн-торгівлі.

7. Інвестиції у науково-дослідницьку діяльність:

- Інвестування в дослідження та розробки нових продуктів, технологій і процесів, що дозволяють зберігати конкурентоспроможність підприємства в умовах глобальних змін.
- Співпраця з науковими установами та технологічними парками для впровадження передових рішень.

8. Мобільність і гнучкість організаційних структур ТОВ «Агро-Надросся»:

- Створення гнучких, мобільних організаційних структур, що дозволяють швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища та інновацій.
- Використання аутсорсингу та аутстаффінгу для оптимізації витрат та розширення можливостей у спеціалізованих напрямках.

Таким чином, перспектива розвитку інноваційного потенціалу підприємства полягає у створенні динамічної, технологічно передової та екологічно відповідальної організації, яка здатна швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі, забезпечувати сталий розвиток і зберігати конкурентні переваги.

Підсумовуючи вищесказане, ми вбачаємо, що перспектива розвитку інноваційного потенціалу ТОВ «Агро- Надросся» у створенні системи інформаційного забезпечення на основі комп’ютерних та мобільних технологій, які мають тенденцію до постійно оновлюватися. А передумови такого розвитку будуть постійними: підвищення кваліфікації персоналу усіх рівнів виробничого процесу, реалізації та менеджменту, система комплексної комп’ютеризації всіх

процесів виробництва, збуту та управління, формування єдиного аграрного інформаційного простору через створення та вдосконалення систематизованої бази даних про сільськогосподарські процеси.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі подано теоретичні засади менеджменту інноваційної діяльності аграрних компаній. Проведено аналіз загальної характеристики інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах господарської діяльності, наголошено, що інноваційна діяльність - це ключовий фактором забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських компаній на економічному ринку.

Впровадження інноваційних технологій сприяє росту ефективності виробничого процесу компанії, підвищенню продуктивності праці, збільшенню якості товарної продукції та розширенню ринків реалізації товарів. Дослідження виявило, що агропромисловий комплекс держави має ряд особливостей, що мають вплив на специфіку інноваційних процесів в агросфері.

Під інноваціями в аграрному секторі (сільському господарстві) розуміється процес впровадження нових чи вдосконалення існуючих технологій, методів, процесів, продуктів чи організаційних рішень, що підвищують рівень продуктивності, ефективності і стійкості аграрного виробництва. Основними видами інновацій в аграрному секторі визначено технологічні, товарні, маркетингові, організаційні і екологічні інновації. Інноваційний процес в аграрному секторі обіймає ряд ланок від генерації ідей до процесу комерціалізації інновацій.

Досліджено механізм розробки стратегій інноваційного розвитку сільськогосподарського підприємства, а саме, виділено основні етапи формування інноваційної стратегії: проведення аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища інновацій, формулювання стратегічних цілей та завдань, вибір виду інноваційних стратегій, проведення процесу планування ресурсного забезпечення інновацій, запровадження і контроль виконання

інноваційної стратегії. При цьому важливо узгодити саму інноваційну стратегію із загальною стратегією розвитку компанії. У цьому процесі важлива роль виділена наявності чіткої системи мотивування і стимулювання інноваційної діяльності працівників підприємства.

У роботі підкреслюється, що важливими факторами успішного запровадження інновацій в аграрну сферу є наявність потрібної інфраструктури, інвестиційних вкладень, кваліфікованого персоналу, державної підтримки і якісної взаємодії теоретиків і практиків. Активна інноваційна діяльність - це запорука підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств на світовому ринку в умовах процесу глобалізації.

ТОВ «Агро- Надросся» — сільськогосподарська компанія, яке працює в галузі рослинництва, займається переважно процесами вирощування, зберігання і реалізацією вирощеної продукції. Компанія диверсифікує свою виробничу діяльність у напрямку вирощування технічних, олійних та зернових культур, не віддаючи перевагу якомусь одному напрямку. Підсумовуючи результати господарювання ТОВ «Агро- Надросся», я визначив, що в цілому, не дивлячись на кризову ситуацію в державі і аграрному секторі зокрема, підприємство має стабільні показники роботи, які загалом дозволяють налагодити інноваційні процеси в компанії.

Таким чином, організація інноваційної діяльності є обов’язком вищого керівництва, яке на основі експертної підтримки провідних спеціалістів компанії розробить основні напрямки інноваційної діяльності, проведе конкретизацію інноваційних рішень, які будуть реалізовані в майбутньому безпосереднім керівництвом ТОВ «Агро- Надросся», а фактичне впровадження забезпечать певні особи, відповідно до специфіки нововведень, що впроваджуються. Зараз компанія оновлює парк техніки, намагаючись запроваджувати екологічні методи обробки ґрунту, використовуючи у своїй безпосередній діяльності науково обґрунтовані методи сівозміни.

Враховуючи вищевикладене, головні напрямки вдосконалення інноваційної діяльності ТОВ «Агро- Надросся» мають бути зосереджені на діджиталізації виробничого процесу, точному землеробстві, застосуванні біотехнологій, використанні нових видів добрив та засобів рослинного захисту впровадженні екологічно чистих технологій виробничого процесу підприємства. В роботі проведено обґрунтування важливості запровадження цифрових технологій у діяльність ТОВ «Агро- Надросся»» як ефективного інструменту збільшення ефективності бізнесу.

В роботі показано ряд конкретних пропозицій стосовно використання сучасних цифрових інновацій: систем точного землеробства, технологій Big - Data і блокчейн. Вони забезпечать цифровізацію різних напрямків діяльності компанії, таких як моніторинг стану посівів, процес внесення добрив, проведення прогнозу врожайності, контроль обладнання, устаткування та техніки, логістика та документообіг.

Таким чином, зазначу, що активність інноваційної політики, особливо у сфері цифрових технологій, - це необхідна умова підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Агро- Надросся»» на внутрішньому і зовнішньому ринку, а відповідно є важливим кроком пошук джерел фінансування інноваційних проектів, створення сприятливого інноваційного середовища і враховувати світові технологічні тренди.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. №40-Р/ // Відомості Верховної Ради. - 2002. - № 36. - с. 266. - Режим доступу: rada gov.ua.

2. Про інноваційну діяльність: Закон України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/40-15/print

3. Азарова А.О. Комплексна цільова програма удосконалення інноваційного процесу з використанням сучасних автоматизованих засобів / А.О. Азарова, А.В. Сторожа, О.О. Мороз// Вісник Сумського держ. унів-ту. - 2013. - № 4. - С. 102-109.

4. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення : монографія. НАН України. Ін-т економіки. - Донецьк: ТОВ «Норд Комп'ютер», 2007. - 328 с.

5. Антонюк Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: монографія / Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.

6. Безус А.М., Чуйок М.Г. Стратегія підвищення інноваційної діяльності підприємства. Ефективна економіка. 2018. № 1. URL: http//www.ecnomy.nayka.com.ua

7. Білінська В. Сучасні інноваційні технології в сільському господарстві: основна характеристика та перспективи впровадження. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Сер.: Економіка. 2015. Вип. 7 (172). С. 74–80.

8. Біловодська О. А. Аналіз тенденцій розвитку інноваційної діяльності в контексті стратегічних механізмів дематеріалізаційних змін / О. А. Біловодська / Мотиваційні механізми дематеріалізаційних та енергоефективних змін національної економіки» : монографія / за заг. ред. І. М. Сотник. – Суми: Університетська книга, 2016. – С. 273 –283.

9. Біловодська О. А. Формування і реалізація інвестиційних стратегій інноваційного розвитку підприємств: сутність, основні складові та оцінка / О. А. Біловодська // Бізнес Інформ. – 2016. – № 11. – С. 204 – 210.

10. Близнюк Т. П. Вплив циклічності розвитку економіки на інноваційну діяльність підприємства: монографія / Т. П. Близнюк. – Харків : ФОП Александрова К. М., 2008. – 352 с.

11. Бубенко П. Т. Регіональні аспекти інноваційного розвитку : монографія / П. Т. Бубенко. – Харків : НТУ «ХПІ», 2002. – 316 с.

12. Бугай М. Точне землеробство: кожен колосок – як на долоні. Агробізнес сьогодні. URL: http://agrobusiness. com.ua/agro/ideitrendy/item/ 14321 -tochnezemlerobstvo- kozhen-kolosok-iak-na-doloni.html

13. Бузько І.Р. Вартанова О.В., Голубченко Г.О. Стратегічне управління інноваціями та інноваційна діяльність підприємства : монографія. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2002. 176 с.

14. Буняк Н.М. Інноваційний менеджмент : конспект лекцій. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 132 с.

15. Бухало О. В., Малиш І. А. Сутність організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку аграрних підприємств. Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. 2020. № 1. С. 341-351

16. Василенко В. О. Інноваційний менеджмент: навч. Посібник / В. О. Василенко, В. Г. Шматько; за ред. В. О. Василенка. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 440 с.

17. Вернюк Н. О., Дяченко М. І. Регулювання інноваційного розвитку аграрного сектору України. Ефективна економіка. 2021. № 4. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.4.9

18. Взаємодія учасників інноваційного процесу у ланцюгах вартості: Монографія / За наук. ред. Н. І. Чухрай. – Львів: Видавництво Націон. Ун–ту «Львівська політехніка», 2012. – 228 с.

19. Возняк Г. В. Інноваційна діяльність промислових підприємств та способи її фінансування в Україні : монографія / Г. В. Возняк, А. Я. Кузнєцова. – К. : УБС НБУ, 2007. – 184 с.

20. Ганущак–Єфіменко Л. М. Розвиток інноваційного підприємництва на засадах кластерної організації / Л. М. Ганущак–Єфіменко, В. Г. Щербак // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 10.– С. 88–96.

21. Гнатишин Л., Ханас В. Сутність інноваційних процесів у діяльності сільськогосподарських підприємств. Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія : Економіка АПК. 2023. № 30. С. 16-20.

22. Горобець Н. М., Хомякова Д. О., Стариковська Д. О. Перспективи використання цифрових технологій в діяльності аграрних підприємств. Ефективна економіка. 2021. № 1. URL: https://doi.org/10.32702/2307-21052021.1.90

23. Грибинюк О. М., Духницький Б. В., Шеремет О. О. Перспективи використання технології «блок-чейн» у сільському господарстві. Економіка АПК. 2018. № 3. С. 75 — 81.

24. Гриньова В. М. Дослідження розвитку уявлень про інноваційні процеси / В. М. Гриньова // Економіка розвитку. – 2003. – № 1 (25). – С. 5–9.

25. Гришко В. А. Особливості управління інноваційним потенціалом машинобудівних підприємств / В. А. Гришко, І. З. Крет, А. С. Гавриляк // Наук. Вісн. НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.4. – С. 184–191.

26. Гузь М. М., Соколенко Л. Ф., Ткаль Я. С. Інноваційний потенціал технології блокчейн у бухгалтерському обліку. Інвестиції : практика та досвід. 2023. № 2. С. 19-25.

27. Даций О. І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України / О. І. Даций. – К. : ННЦ ІАЕ, 2004. – 428 с.

28. Демиденко Л.М. Організаційно-економічні напрями інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 20. Ч. 1. С. 72–75.

29. Демченко Г. В. Формування робочої групи з активізації інноваційної діяльності на підприємстві методом ієрархії / Г. В. Демченко, П. О. Доуртмес // Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка». Науковий журнал. Том 21. Випуск 7–1(49). Одеський національний університет, м. Одеса, 2016. – С. 83–86. 242

30. Дзюбіна А. В. Методичний підхід до оцінювання потенціалу управління інноваційними проектами підприємства / А. В. Дзюбіна, І. Є. Матвій, К. О. Дзюбіна // Вісн. Нац. Ун–ту «Львів. Політехніка». – 2013. – № 754: Проблеми економіки та управління. – С. 139–147.

31. Дідченко О.І., Бибочкіна О.Ю. Сутність та класифікація інновацій / О. І. Дідченко, О. Ю. Бибочкіна // 2013. – с. 48–58. – Режим доступу : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_048.pdf

32. Доуртмес П. О. Аналіз основних результатів інноваційної діяльності економіки України / П. О. Доуртмес // Актуальний напрям забезпечення ефективності економіки країни: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (м. Запоріжжя 10-11 червня 2016 р.), Запоріжжя: Східноукраїнський інститут економіки та управління, 2016. – ч. II - с. 113- 117.

33. Доуртмес П. О. Економічна сутність інноваційного розвитку підприємства / П. О. Доуртмес // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Ссерія «Економічні науки». К. : КНУТД, 2016. – №3 (99). – С. 119–124.

34. Доуртмес П. О. Основні складові привабливості інноваційних проектів / П. О. Доуртмес // Моделювання процесів в економіці та управлінні проектами з використанням нових інформаційних технологій. Монографія. – Х.: ФОП Панов О. В., 2015. – С.118–127.

35. Доуртмес П. О. Підвищення конкурентоспроможності промислового підприємства на основі ефективної інноваційної діяльності / П. О. Доуртмес // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність: труди IV–ї Міжнародної науково–практичної Internet–

конференції студентів та молодих вчених (м. Харків, 20.12.2013). – Х. – 2013. – С. 181–182.

36. Доуртмес П.О. Протиріччя інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва / П.О. Доуртмес // Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки: матеріали XXI міжнародної конференції. (м. Одеса, 12-15 вересня 2016 р.). - Одеса: 2016. -Том 1. Ч. ІІ. - с. 46-48.

37. Євтушенко Н. О., Рязанцев Р. О. Сутність та структура інноваційного потенціалу. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2022. № 1-2. С. 22-26.

38. Єфімова С. А. Управління інноваційним потенціалом підприємства / С. А. Єфімова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – № 9. – С. 98–101.

39. Жеватченко В. С. Перспективи розвитку інноваційного потенціалу аграрних підприємств. Регіональна економіка. 2023. № 1. С. 119125.

40. Жучок Т. М. Проблеми впровадження інновацій в діяльність промислових підприємств України [Електронний ресурс] / Т. М. Жучок- Режим доступу:http://www.rusnauka.com/37_NH_2015/Economics/9_201127.doc.htm. 245 72.

41. Заблоцький Б. Ф. Економіка й організація інноваційної діяльності : навч. посібник / Б. Ф. Заблоцький. – Львів : Новий Світ–2000, 2007. – 456 с.

42. Ігнатенко М. М., Краснорyцький О. О. Виявлення чинників впливу на управління інноваційними проєктами аграрних. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2022. № 2. С. 63–67.

43. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи : навчальний посібник / С. М. Ілляшенко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. – 278 с.

44. Ілляшенко С. М. Формування ринку екологічних інновацій: економічні основи управління:монографія / С. М. Ілляшенко, О. В. Прокопенко; за ред. С.М. Ілляшенка. - Суми: Університетська книга, 2002. - 250 с.

45. Інвестиційна та інноваційна діяльність: монографія / [О. Є. Кузьмін, С. В. Князь, Н. В. Тувакова, А. Я. Кузнєцова]; за наук. ред. О. Є. Кузьміна. – Львів : ЛБІ НБУ, 2003. – 233 с.

46. Інновації у маркетингу і менеджменті : монографія / О. А. Біловодська та інш.; за заг.ред. С. М. Ілляшенка. – Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2013. – 616 с.

47. Інноваційна діяльність в Україні : монографія / [А. М. Гуржій, Ю. В. Каракай, З. О. Петренко та інш.]. – К. : УкрІНТЕІ, 2006. – 152 с.

48. Інноваційний розвиток підприємства: навч. посіб./Пугач А.М., Демчук Н.І., Довгаль О.В., Крючко Л.С., Тягло Н.В., 2018. 348с.

49. Інноваційні технології галузі та методологія наукових досліджень: підручник / А. Д. Салавеліс, Л. М. Тележенко, Г. В. Дідух, Ю. О. Козонова ; Одес. нац. акад. харч. технологій. Одеса : Освіта України, 2018. 276 с.

50. Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності: навч. посіб./М.А. Йохна.- К.: Видавничий центр "Академія".2005.-400 с.

51. Кадол Л. В. Особливості комплексної оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства / Л. В. Кадол // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – №10. – С. 359–363.

52. Кам’янська О.В. Визначення ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства / О.В. Кам’янська, Ю.М. Шкіль//Інвестиції: практика та досвід.-2013. -№ 1. С. 61-65.- Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_1_16

53. Качаєв Ю.Д. Територіальні особливості інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів України/ Ю.Д. Качаєв // Часопос соц-економ. геог.: міжрегіон. зб. наук. праць. - Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015. -Вип. 3(2). - С. 190-198.

54. Колодій А., Агрес О., Колодій І. Перспективи запровадження систем відстежуваності продукції на основі технології блокчейн як форми модернізації системи управління в аграрному секторі економіки. Аграрна економіка. 2021. Т. 14(1-2). С. 59-66.

55. Копитко М.І. Управління інноваціями: навч. посібник для самостійного вивчення дисципліни у схемах і таблицях. Львів: ДУВС, 2019. 292 с.

56. Коюда В. О. Сучасний стан інноваційної діяльності в Україні / В. О. Коюда, Л. А. Лисенко // Конкурентоспроможність та інноваційний розвиток України: проблеми науки та практики : тези допов. Міжнар. Наук.– практ. Конф., (Харків, 23–24 жовт. 2007 р.) / МОН України, Наук.-досл. Центр індустр. Проблем розвитку НАН України. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2007. – С. 81–84.

57. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навч. посібник / Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – 504 с.

58. Лапко О. О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання / О. О. Лапко. – К. : ІЕП НАНУ, 1999. – 253 с.

59. Ларіна Я. Класифікація інновацій в аграрному секторі як передумова формування маркетингових стратегій інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. BIOECONOMICS AND AGRARIAN BUSINESS. 2019. Vol. 10. №1. С. 58–67.

60. Ласло О. О. Впровадження технологій точного землеробства в Україні. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2011. № 1. С. 49-50.

61. Лепейко Т.І. Вплив середовища підприємства на його інноваційну діяльність/ Т.І. Лепейко, Т.П. Близнюк// Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. Випуск 224 : Том ІІІ. - Дніпро: ДНУ, 2007. - С. 677-692.

62. Лисенко Л. А. Підхід до оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства / Л. А. Лисенко. – К. : «Техніка», 2007. – С. 94 –100.

63. Лозовський А.Н. Управління інноваційною діяльністю на підприємстві / А.Н. Лозовський, Ю.В. Бараник// «Молодий вчений». - 2016. - № 1 (28). - С. 97-101

64. Лукашев С.В. Аналіз інноваційної активності промислових підприємств харківського регіону [Електронний ресурс] / С.В. Лукашев, О.Е. Сенічкіна// Ефективна економіка, № 4, 2015. - Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2965.

65. Луцій О., Бондаренко В. Механізм забезпечення інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору на засадах маркетингу. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2022. № 4 (32). С. 144–155.

66. Мазур, К., Янчук, Д., Галета, Д. Особливості організації агроекспорту з України в умовах військового стану. Економіка та суспільство, 2023. Вип. 51. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-5112

67. Мазуренко О.В., Столярчук Н. М. Інноваційне забезпечення аграрного сектору економіки : аналіз стану. Економіка АПК. 2019. № 12. С. 37–45.

68. Макаренко, П., Миколенко, І., Рєпіна, М. Інноваційне управління галуззю рослинництва на підприємстві. Економіка та суспільство, 2022. Вип. 44. URL : https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-105

69. Микитюк П. П. Аналіз впливу інвестицій та інновацій на ефективність господарської діяльності підприємства: монографія/ П.П. Микитюк.-Тернопіль: Економічна думка, 2007. – 296 с.

70. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / П. П. Микитюк. — К. : ЦУЛ, 2007. — 400 с.

71. Михайлова О. С., Тетерюк Р. С. Теоретичні засади інноваційного забезпечення розвитку аграрних підприємств. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2022. Вип. 1. С. 102-106.

72. Мілевська Т. С. Статистична оцінка результатів інноваційної діяльності регіонів / Т. С. Мілевська // Бізнес-Інформ № 6, 2013. – С. 145 – 150.

73. Наливайченко К. В. Геоекономічні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні / К. В. Наливайченко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – випуск 1 (52). – С. 118–123.

74. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : стат. Зб. [відп. За випуск І.В. Калачова]; Держкомстат.-К.: ДП «Інф.–аналіт. Агентство», 2004. – 359 с.

75. Негода, Ю., Новак, І. Інноваційне забезпечення аграрного сектору України. Економіка та суспільство, 2023. Вип. 50. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-40

76. Нежиборець В. І. Розвиток інноваційної діяльності в Україні як умова забезпечення конкурентоспроможності економіки / В. І. Нежиборець // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2009. – № 5. – С. 48–54. 253

77. Онікієнко В. В. Інноваційна парадигма соціально-економічного розвитку України / В. В. Онікієнко, Л. М. Ємельяненко, І. В. Терон; за ред. В. В. Онікієнка. – К. : РВПС НАН України, 2006. – 480 с.

78. Орлова В. М. Стратегія інноваційного розвитку підприємства / В. М. Орлова // Економічний нобелівський вісник. – 2015. – № 1 (8). – С. 79–85.

79. Основи інноваційного менеджменту / [за ред. О. П. М'якушева]. - Харків, 2003.

80. Павленко І. А. Інноваційне підприємництво у трансформаційній економіці України : монографія / І. А. Павленко. – К. : КНЕУ, 2007. – 248 с. 157. Павлов В. І. Інноваційний потенціал регіону: діагностика та реалізація : монографія / В. І. Павлов, Ю. М. Корецький. – Луцьк : Надстир`я, 2004. – 244 с.

81. Пересунько З. М. Теоретичні аспекти розвитку інноваційної теорії / З. М. Пересунько // Ефективна економіка. – 2013. – № 7. – Режим доступу : http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2192

82. Позняк С.В. Інновації як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств [Електронний ресурс]/ С.В. Позняк// Ефективна економка - 2015. - №10. - Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/94.pdf.

83. Польова О. Л. Особливості інноваційних процесів на аграрних підприємствах. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки. 2022. № 2. С. 72-80.

84. Приказка С.І. Організаційно-економічні складові стимулювання інноваційної привабливості промислових підприємств в сучасних умовах / С.І. Приказка // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 1. – С. 93–97.

85. Продіус О. І., Міхно О. М. Проблема вибору інноваційних стратегій на вітчизняних аграрно-торгівельних підприємствах. Молодий вчений. 2022. № 9. С. 154-161.

86. Регіональні інноваційні системи: досвід розвинених країн і перспективи його використання в Україні: навч.-метод. посібник / Легенько Ю. В., Євтухова Т. І., Родіонов О. В. // ДП «Укртехінформ» – Київ, 2013. – 325 с.

87. Розвиток інноваційної діяльності в аграрній сфері: менеджмент та ефективність: монографія / за ред. О.Г. Шпикуляк, М.І. Грицаєнко. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 424 с.

88. Русан В.М. Функціонування аграрного сектору в умовах війни. Інтелект XXI. 2022. № 2. С. 13–16.

89. Саблук П.Т. Інноваційна модель розвитку аграрного сектору економіки України та роль науки в її становленні. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку.Економіка та менеджмент. 2016. № 9. С. 34–42.

90. Сагачко Ю. М., Тєшева Л. В. Інноваційна діяльність підприємств аграрного сектора як критерій ефективності його виробничо-господарського потенціалу. Проблеми економіки. 2020. № 4 (46). С. 217–223.

91. Сазонець О. М. Інноваційна діяльність підприємств у контексті забезпечення інформаційної безпеки / О. М. Сазонець, Л. Г. Сіпайло // Проблеми економіки. – 2015. – № 3. – С. 156–161.

92. Самойленко Л. Б. Можливості та проблеми застосування технологій big data вітчизняними компаніями. Ефективна економіка. 2018. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6066.

93. Сафронська І. М., Пеняк Ю. С. Інноваційна діяльність підприємств: сутність, передумови, аналіз ефективності. Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. 2015. № 1. С. 179-184.

94. Святоцький О.Д. Правове забезпечення інноваційної діяльності в Україні: питання теорії і практики/О.Д. Святоцький, П.П. Крайнєв, С.Ф. Ревуцький. - К.: «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. - 80 с.

95. Скібіцький О. М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент : навч. посіб. / О. М. Скібіцький. — К. : ЦУЛ, 2009. — 408 с.

96. Скрипник В. В. Інноваційний розвиток підприємств аграрного сектору на інвестиційних засадах. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2021. Вип. 6. С. 38-45.

97. Смарт-технології в агроменеджменті. АгроКебети: сайт. 2021. URL: https://blog.agrokebety.com/ smarttehnologii-v-agro-menedgmente-ua

98. Соколюк С. Інноваційний розвиток підприємств аграрного сектора економіки в умовах інституційних змін. Економіка та управління підприємствами. 2019. С. 107–114.

99. Сотнікова Ю.В. Економічна оцінка інноваційної діяльності підприємства: автореф. на здобуття наук. ступеня к.е.н.: спец. 08.06.01 «Економіка, організація та управління підприємствами» / Ю. В. Сотнікова. – Харків, 2006. – 20 с.

100. Соціогуманітарний аспект інноваційно-технологічного розвитку економіки України/ [Л.І. Федулова, С.В. Захарін, М.С. Данько та ін.]; за ред. Л.І. Федулової. – К.: Ін-т екон. та прогнозування, 2007. – 472 с.

101. Стадник В. В. Інноваційний менеджмент : навч. посібник / В. В. Стадник, М. А. Йохна. – К. : Академвидав, 2006. – 464 с.

102. Стеценко В. О. Шляхи підвищення прибутку аграрних підприємств за рахунок впровадження інновацій. Ефективна економіка. 2022. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_12_61

103. Стратегія підприємства: зміна парадигми управління та інноваційні рішення для бізнесу [Електронний ресурс] : колект. Монографія / М-во освіти і науки України, Держ. ВНЗ «Київ. Екон. Ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; під ред. А. П. Наливайко. – Київ : КНЕУ, 2015. – 400 с.

104. Сус Т., Ємець О., Мовчун С., Онишко С., Цюпа О. Формування стратегії інноваційного розвитку аграрного сектора та фінансування її реалізації. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2022. Том 6 (47). С. 150–159.

105. Федоренко В. Г. Управління інноваційним розвитком підприємства : монографія / В .Г. Федоренко. – К.: ТОВ «ДКС Центр», 2014. – 256 с. 221.

106. Федулова Л.І. Інституційно-фінансові можливості забезпечення інноваційної діяльності/ Л.І. Федулова// Фінанси України. - 2007.- № 12.- С. 3-16.

107. Федулова Л. І. Фінансування інновацій у посткризовий період: збалансованість фінансової й інвестиційної політик / Л. І. Федулова // Фінанси України. – 2011. – № 8. – С.15–28.

108. Хайбулаева К. О. Порівняння ефективності застосування інноваційних стратегій розвитку в різних країнах світу / К. О.Хайбулаева // Економічний часопис –XXI. – 2012. – № 9–10. – С. 42–44.

109. Хахула Б. В. Інновації, як чинник прискорення науково-технічного прогресу в аграрному секторі України. Агросвіт. 2022. № 9-10. С. 79-85. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.9-10.79

110. Черваньов Д.М. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України/ Д. М. Черваньов. - К.: Т-во "Знання", КОО, 1999. - 514 с.

111. Чухрай Н. Інновації та логістика товарів: монографія/ Н. Чухрай, Р. Патора.- Львів: Видавництво Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2007. – 262 с.

112. Шевченко А., Згадова Н., Данкогло К. Агроінновації як перспектива до розвитку аграрних підприємств. Аграрний вісник Причорномор'я, вип. 96, 2020. URL:https://doi.org/10.37000/abbsl.2020.96.19.

113. Шевченко А.А., Петренко О.П., Добрянська Н.А. Інноваційний розвиток аграрних підприємств. Агр. вісник Причорномор'я. 2017. С. 200-213.

114. Шимановська-Діанич Л. М., Чернікова Н. М., Іщейкін Т. Є. Сутність поняття «інноваційний потенціал» як економічної категорії. Бізнеснавігатор. 2021. Вип. 3. С. 63-69.

115. Шиян Н.І. Інноваційний розвиток підприємства: навч. посібник. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Харків, 2019. С. 223

116. Шмігельська З.К. Концептуальні напрями організації управління інноваційною діяльністю/ З. К. Шмігельська, Н.Я. Зінько// Проблеми науки. - 2007. - № 3. - С. 9-7

117. Юрчук Н. П., Кіпоренко С. С. Розвиток технологій big -data в умовах цифрових трансформацій. Агросвіт. 2021. № 9-10. С. 60–68.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність малого підприємства

		КОДИ
	Дата (рік, місяць, число)	2024 01 01
Підприємство ТОВ «Агро-Надроссся»	за ЄДРПОУ	39527741
Територія	за КАТОТТГ	
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з додатковою відповідальністю	за КОПФГ	
Вид економічної діяльності:: сільськогосподарське виробництво	за КВЕД	01.41.

Середня кількість працівників, 22 осіб
Одиниця виміру:
тис.грн з одним десятковим знаком
Адреса, телефон Україна, Київська обл., Білоцерківський р-н, с. Шкарівка, вул. Таращанська 2, буд. 28-б

1. Баланс на 31.12. 2024 р.

Форма № 1-м

Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
І. Необоротні активи	1000		
Необоротні активи Основні засоби:	1010	2.50	0.70
первісна вартість	1011	41.30	41.30
знос	1012	38.80	40.60
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом І	1095	2.50	0.70
ІІ. Оборотні активи Запаси	1100	8 010.40	1 987.80
Поточна дебіторська заборгованість	1155	3 427.30	1 903.40
Г роші та їх еквіваленти	1165	158.60	290.20
Інші оборотні активи	1190	2 046.00	443.20
Усього за розділом ІІ	1195	13 642.30	4 624.60
Баланс	1300	13 644.80	4 625.30

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
Капітал	1400	4.00	4.00

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	161.60	860.70
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Усього за розділом I	1495	165.60	864.70
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	17.70	17.70
III. Поточні зобов'язання Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1615	1 581.60	9.00
розрахунками з бюджетом	1620	0.60	144.20
розрахунками зі страхування	1625	0.00	
розрахунками з оплати праці	1630	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	11 879.30	3 589.70
Усього за розділом III	1695	13 461.50	3 742.90
Баланс	1900	13 644.80	4 625.30

2. Звіт про фінансові результати за рік 2024 р.

Форма № 2-м | Код за ДКУД | 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	30 548.80	10 718.90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	28 001.00	10 031.20
Інші доходи	2160	3.60	0.00
Інші витрати	2165	1 698.80	928.10
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	30 552.40	10 718.90
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	29 699.80	10 959.30
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	852.60	-240.40
Податок на прибуток	2300	153.50	
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310		0.00
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	699.10	-240.40

Керівник _____ (підпис) _____ (Д.А. Малик)

Головний бухгалтер _____ (підпис) _____ (А.П. Іваненко)

Додаток Б

Фінансова звітність малого підприємства

		КОДИ
	Дата (рік, місяць, число)	2024 01 01
Підприємство ТОВ «Агро-Надроссся»	за ЄДРПОУ	39527741
Територія	за КАТОТТГ	
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з додатковою відповідальністю	за КОПФГ	
Вид економічної діяльності:: сільськогосподарське виробництво	за КВЕД	01.41.

Середня кількість працівників, 22 осіб
Одиниця виміру:
тис.грн з одним десятковим знаком
Адреса, телефон Україна, Київська обл., Білоцерківський р-н, с. Шкарівка, вул. Таращанська 2, буд. 28-б

1. Баланс на 31.12. 2023 р.

Форма № 1-м

Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи Основні засоби:	1010	8.50	2.50
первісна вартість	1011	41.30	41.30
знос	1012	32.80	38.80
Усього за розділом I	1095	8.50	2.50
II. Оборотні активи Запаси	1100	5 045.00	8 010.40
Поточна дебіторська заборгованість	1155	2 361.20	3 427.30
Г роші та їх еквіваленти	1165	1 194.80	158.60
Інші оборотні активи	1190	1 482.70	2 338.00
Усього за розділом II	1195	10 083.70	13 934.30
Баланс	1300	10 092.20	13 936.80

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
Капітал	1400	4.00	4.00

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	402.00	444.30
Усього за розділом I	1495	406.00	448.30
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	17.70	17.70
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1615	3 946.50	1 581.60
розрахунками з бюджетом	1620	37.40	9.90
Інші поточні зобов'язання	1690	5 684.60	11 879.30
Усього за розділом III	1695	9 668.50	13 470.80
Баланс	1900	10 092.20	13 936.80

2. Звіт про фінансові результати за рік 2023 р.

Форма № 2-м | 1801007
Код за ДКУД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	10 718.90	14 005.30
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	10 031.20	13 393.40
Інші доходи	2160		470.60
Інші витрати	2165	636.10	1 034.70
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	10 718.90	14 475.90
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	10 667.30	14 428.10
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	51.60	47.80
Податок на прибуток	2300	9.30	8.60
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	42.30	39.20

Керівник _____ (підпис) _____ (Д.А. Малик)

Головний бухгалтер _____ (підпис) _____ (А.П. Іваненко)

Додаток В

Фінансова звітність малого підприємства

		КОДИ
	Дата (рік, місяць, число)	2024 01 01
Підприємство ТОВ «Агро-Надроссія»	за ЄДРПОУ	39527741
Територія _____	за КАТОТТГ	
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з додатковою відповідальністю_____	за КОПФГ	
Вид економічної діяльності:: сільськогосподарське виробництво	за КВЕД	01.41.

Середня кількість працівників, 22 осіб
Одиниця виміру:
тис.грн з одним десятковим знаком
Адреса, телефон Україна, Київська обл., Білоцерківський р-н, с. Шкарівка, вул. Таращанська 2, буд. 28-б

1. Баланс на 31.12. 2022 р.

Форма № 1-м

Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи Основні засоби:	1010	8.50	2.50
первісна вартість	1011	41.30	41.30
знос	1012	32.80	38.80
Усього за розділом I	1095	8.50	2.50
II. Оборотні активи Запаси	1100	5 045.00	8 010.40
Поточна дебіторська заборгованість	1155	2 361.20	3 427.30
Г роші та їх еквіваленти	1165	1 194.80	158.60
Інші оборотні активи	1190	1 482.70	2 338.00
Усього за розділом II	1195	10 083.70	13 934.30
Баланс	1300	10 092.20	13 936.80

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4.00	4.00
Додатковий капітал	1410	0.00	
Резервний капітал	1415	0.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	362.80	402.00

Неоплачений капітал	1425	0.00	
Усього за розділом I	1495	366.80	406.00
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	17.70	17.70
Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	2 078.60	3 946.50
розрахунками з бюджетом	1620	19.20	37.40
у тому числі з податку на прибуток	1621	13.70	8.60
розрахунками зі страхування	1625	0.00	
розрахунками з оплати праці	1630	0.00	
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	5 526.00	5 684.60
Усього за розділом III	1695	7 623.80	9 668.50
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
Баланс	1900	8 008.30	1009220

2. Звіт про фінансові результати за рік 2022 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	14 005.30	4 492.40
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	13 393.40	4 201.30
Інші операційні доходи	2120	462.70	195.30
Інші операційні витрати	2180	1 034.70	411.00
Інші доходи	2240	7.90	0.70
Інші витрати	2270		0.00
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	14 475.90	4 688.40
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	14 428.10	4 612.30
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	47.80	76.10
Податок на прибуток	2300	8.60	13.70
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	39.20	62.40

Керівник _____ (підпис) _____ (Д.А. Малик)

Головний бухгалтер _____ (підпис) _____ (А.П. Іваненко)